

Nota Dierenwelzijn

Januari 2010

Gemeente Den Helder

Nota Dierenwelzijn
Januari 2010

“Dieren maken ons menselijk”
(Temple Grandin)

Inleiding	2
Doel van de nota	2
Definitie Dierenwelzijn	2
Gezelschapshuisdieren	
-Honden	5
-Katten	7
Opvang (huis)dieren	8
Verwaarlozing en/of mishandeling van dieren	10
Paarden	11
Kinderboerderij	14
Hengelsport	15
Trainen van dieren	17
Evenementen met dieren	19
Jacht, wildbeheer en overlastbestrijding	21
In het wild levende dieren	24
Maatschappelijke relevantie van dierenwelzijn	26
Voorlichting en communicatie	30
Communicatieparagraaf	31
Financiële paragraaf	32
Wettelijk kader	33
Literatuur	41

Inleiding

Waarom een nota Dierenwelzijn?

Dierenwelzijn kan niet los worden gezien van mensenwelzijn, dieren horen bij de samenleving. De inwoners van onze gemeente houden uiteenlopende gezelschapsdieren want dieren verrijken het leven van veel mensen, geven afleiding, nodigen uit tot zorg en maken het makkelijker om contacten met anderen aan te gaan.

In de buitengebieden en in de kinderboerderijen bevinden zich landbouwhuisdieren met een economische, educatieve, recreatieve en sociale functie.

De grootste groep dieren in onze gemeente wordt gevormd door in het wild levende dieren.

Tegenover al deze dieren hebben wij als mens verplichtingen. Wij hebben zelfs een extra zorgplicht omdat dieren in onze gemeente in hoge mate afhankelijk zijn van ons. Veel besluiten en handelingen van de gemeente zijn van invloed op het welzijn van dieren. Dat geldt zowel voor huisdieren als voor in het wild levende dieren.

In de Strategische Visie 2020 en het Coalitieprogramma 2006-2010 wordt benadrukt dat de kansen die er liggen voor Den Helder onder andere in onze natuurgebieden moeten worden gezocht. Ook zijn we bezig van Den Helder een aantrekkelijke stad te maken waar mensen graag naar toe gaan en ook graag blijven wonen. De rust en ruimte in combinatie met voorzieningen op stadsniveau moeten daar voor zorgen samen met plezierige en veilige woonmilieus.

Beide doelen hebben direct met dierenwelzijn te maken, met natuurbeheer en met een plezierige woonomgeving voor huishoudens zonder en met gezelschapshuisdieren, de laatste categorie betreft ruim de helft van alle huishoudens¹.

Het welzijn van dieren en dan vooral gezelschapshuisdieren kan een belangrijke indicator zijn bij het signaleren van huiselijk geweld, armoede en ontwikkelingsstoornissen bij kinderen. Vanaf de jaren negentig geldt dierenmishandeling in verschillende landen als indicator van huiselijk geweld en andere geweldsdelicten en kent een eigen meldcode. Ook in Nederland worden duidelijke verbanden tussen dierenmishandeling en huiselijk geweld waargenomen².

In 2007 is de eerste Nota Dierenwelzijn LNV verschenen en tevens zijn in de afgelopen jaren bestaande wetten aangepast op dit onderwerp en er is nieuwe wet- en regelgeving over verschenen. Op 15 december 2009 is de nieuwe Wet Dieren aangenomen in de Tweede Kamer en wordt momenteel behandeld in de Eerste Kamer.

De gemeente heeft een wettelijke taak in het uitvoeren van wet- en regelgeving in samenhang met de Wet Dieren. Samen met het dierenwelzijn zelf en de sociaal-maatschappelijke relevantie ervan wordt een nieuw gemeentelijk beleid wenselijk.

Definitie Dierenwelzijn

Dierenwelzijn kan worden gedefinieerd als: “de kwaliteit van leven zoals deze door het dier wordt ervaren”³ met inachtneming van de vijf gewaarborgde vrijheden voor dieren zoals door het Brambell Comité in 1965 werd vastgesteld en in de jaren tachtig is overgenomen door de EU en waarbij welzijn van dieren als volgt wordt gekenmerkt:

¹ 56% - TNS-NIPO 2007

² “Cirkel van Geweld” / dr. M.J. Enders-Slegers. Universiteit van Utrecht, 2009

³ M.B.M. Bracke et al. Wageningen, 2001

Een dier is:

- *vrij van angst en ellende*

onder meer door het vermijden van ruwheid, grootschaligheid en biotechnieken;

- *vrij van pijn en ziekte*

onder meer door tijd en zorg te besteden aan de dieren en bij ziekte in te grijpen;

- *vrij van honger en dorst*

onder meer geen verwaarlozing onder het mom van zogeheten natuurbeheer;

- *vrij van ongemak en onnodige beperkingen*

onder meer dieren niet opsluiten of onnodig vastzetten;

- *vrij om normaal diergedrag te vertonen*

onder meer het houden van dieren in sociale kuddes. Denkend vanuit het dier zorg dragen voor grazen en natuurlijke voortplanting.

Deze definities betreffen een vaststaand begrippenkader dat wordt gehanteerd in overheidspublicaties en onderzoeksliteratuur. Ze gelden voor alle dieren binnen de gemeentegrenzen en worden als voorwaarde gesteld bij vergunningen en evenementen met uitzondering van die dieren waarvan de wettelijke taken bij het Rijk of de provincie berusten.

Doelstellingen

De visie op dierenwelzijn richt zich op vier kernpunten om het welzijn van alle dieren te verbeteren:

-dierenwelzijn mee laten wegen in beslissingen van de gemeente Den Helder

-bewustwording van dierenwelzijn onder de bevolking bevorderen

-samenwerking tussen de lokale instanties om dierenwelzijn te bevorderen

-voorwaarden scheppen voor een gezond leefklimaat voor alle dieren

De gemeente gaat uit van de eigen waarde van dieren, een intrinsieke waarde die onafhankelijk is van hun nut, noodzaak of schade voor de mens. Dieren vormen een belangrijk deel van de samenleving. Het welzijn van dieren in onze gemeente is in de ogen van het college een kwestie van beschaving. Daarom wil de gemeente haar verantwoordelijkheid nemen en beleid ontwikkelen en beleid voeren om het welzijn van dieren te verbeteren.

Daarnaast is van belang bestaande, vernieuwde en nieuwe regelgeving evenals onderzoeksresultaten op het gebied van dierenwelzijn te bundelen en in te bedden in één beleidsnota om de samenhang te verduidelijken en de maatschappelijke relevantie van dierenwelzijn te verhelderen.

Resultaat van het beleid

Een gezond leefklimaat voor alle dieren

Er worden diervriendelijke alternatieven aangereikt voor bestrijding van schadelijke dieren en ander dierenoverlast. Er wordt toegezien op de juiste onderkomens van (landbouw)huisdieren en dieren op de kinderboerderij. Verwaarlozing en mishandeling van dieren worden in een ketenaanpak aangepakt.

Actief burgerschap wordt geactiveerd

Er zijn vele vrijwilligers betrokken bij de organisaties die zich bezig houden met dierenwelzijn. De dierenambulance, het dierenasiel, de kinderboerderijen, vogelasiel en natuurbeheer draaien vrijwel volledig op vrijwilligers.

Overlast van huisdieren en in het wild levende dieren wordt teruggedrongen

Door het instellen van een aparte hulp- en informatielijn voor dierenoverlast kan beter in kaart worden gebracht wat de oorzaken zijn waardoor overlast van (huis)dieren wordt veroorzaakt en kan er tijdig en adequaat worden ingegrepen. Dit scheelt tijd, ongenoegen en geld en komt de relatie van de gemeentelijke overheid met de burger ten goede.

Woonklimaat wordt verbeterd

Voorlichting en educatie wordt aangeboden aan de inwoners van Den Helder waarbij nadrukkelijk de actieve zorgplicht voor huisdieren centraal staat om overlast van huisdieren terug te dringen en het woon- en leefklimaat te verbeteren

Samenwerking wordt bevorderd tussen de organisaties die betrokken zijn bij dierenwelzijn en organisaties op het gebied van maatschappelijk welzijn en zo wordt ook de effectiviteit van deze organisaties bevorderd.

De gemeente wil de samenwerking bevorderen tussen de actoren die betrokken zijn bij dierenwelzijn. Dierenwelzijnsorganisaties, dierenartsen, opvangcentra, dierenambulance en handhavende instanties werken voor de hele stad. Daarbij is een goede relatie van deze instellingen met de gemeente belangrijk. Niet alleen omdat zij verantwoordelijk zijn voor het beheer van de openbare ruimte, maar ook omdat het welzijn van gezelschapsdieren vooral afhangt van hun eigenaren. Daar waar dierenwelzijn in de knel dreigt te komen door onkunde of onvermogen van de eigenaren kunnen organisaties op het gebied van maatschappelijk welzijn mede ingeschakeld worden.

Huiselijk geweld en armoede worden eerder gesignaleerd

Dierenmishandeling vindt vaak plaats in een omgeving waar ook andere vormen van geweld voorkomen. Eerste signalen van overlast door dieren of van verwaarlozing van dieren horen bij de gemeente terecht te komen via een hulplijn of via toezichthoudende ambtenaren. In onder andere Groot-Brittannië en de V.S. geldt dierenmishandeling reeds als indicator voor huiselijk geweld

Verwaarlozing van huisdieren kan ook voortkomen uit armoede. Door een goede samenwerking tussen dierenwelzijnsorganisaties, dierenartsen en de organisaties op het gebied van maatschappelijk welzijn en opvangcentra wordt de inzet van deze instellingen en hun vrijwilligers zo effectief mogelijk aangewend in een zo vroeg mogelijk stadium.

Gezelschapshuisdieren

Honden

In de gemeente zijn ongeveer 3900 geregistreerde honden aanwezig (peildatum augustus 2009). Zij maken net als de inwoners van Den Helder gebruik van de openbare ruimte. Om dit gebruik in goede banen te leiden beschikt de gemeente over een losloop- en uitlaatbeleid.

Losloop- en uitlaatgebieden

Den Helder kent drie soorten 'uitlaatgebieden' in de gebouwde omgeving. Bij de verboden gebieden en losloopgebieden staan borden die aangeven in wat voor gebied u zich bevindt. Daar waar geen bordje staat is het dus altijd aanlijnen en opruimen. En dat is het grootste deel van de bebouwde omgeving. De verschillende gebieden op een rijtje:

Verboden gebieden

Onder verboden gebieden (rood) vallen de meeste speelweides en -pleinen, sportvelden, schoolpleinen en hun omgeving, pleinen en velden bij buurthuizen, monumenten en openbare zandbakken. *De hond mag hier niet komen, ook al is hij aangelijnd.*

Losloopgebieden

Honden kunnen vrij rennen en spelen zonder opruimplicht in de losloopgebieden (groen). De hond hoeft niet aan de lijn en de poep mag blijven liggen. Maar opruimen is natuurlijk altijd beter. Loslopen op fiets- en wandelpaden en wegen is in geen enkel geval toegestaan.

Overige gebieden

In de overige gebieden geldt: altijd aanlijnen én opruimen. Dat gaat ook op voor bijvoorbeeld winkelstraten (een uitzondering vormen de overdekte winkelcentra, deze zijn door de beheerders aangemerkt als verboden gebied). Hier wordt streng gecontroleerd of mensen zich aan de opruimplicht houden. Een uitzondering vormen de openbare struiken en bosjes. Daar mag de poep blijven liggen, hoewel de groenmedewerkers het op prijs stellen als het wordt opgeruimd.

Buiten de gebouwde omgeving gelden onderstaande regels:

- Strand

Tussen 1 oktober tot 1 mei mogen honden loslopen op de Helderse stranden. Van mei tot en met september mag dat ook, maar niet tussen 10.00 en 20.00 uur. In het zomerseizoen moet de hond dus overdag zijn aangelijnd en de poep moet in deze periode altijd worden opgeruimd.

- Natuurgebieden

De natuurgebieden Donkere Duinen, Grafelijkheidsduinen en de 'gewone' duinen zijn een staatsnatuurmonument. Daarin mogen honden niet loslopen. Aanlijnen is dus verplicht, maar poep hoeft niet te worden opgeruimd. Honden mogen loslopen in een groot gedeelte van Mariëndal en langs de fiets- en kanoroute.

Hondenpoepplattegronden

In de gemeentegids zijn van elke wijk de zogenoemde hondenpoepplattegronden opgenomen. Op deze kaarten kunt u precies zien waar de verboden gebieden zich bevinden (rood), de losloopgebieden (groen) en de overige gebieden (wit).

Aanbeveling 1

Een klein deel van de losloopgebieden bevindt zich naast een drukke doorgaande weg. Deze losloopgebieden worden ingetrokken om gevaarlijke verkeerssituaties te vermijden. Er zal naar vervangende locaties in een verkeersluwe omgeving worden gezocht.

Hondenopvoeding

Een hond hoort in de openbare ruimte aanvaardbaar gedrag te vertonen. Om ongewenst gedrag tegen te gaan en om het aantal bijtincidenten te verminderen is het belangrijk dat honden goed worden opgevoed. Preventie van bijtincidenten begint al op puppyleeftijd. Honden moeten kunnen omgaan met allerlei situaties zodat ze goed kunnen functioneren in onze drukke maatschappij. Een uitgebreide socialisatie van puppy's op jonge leeftijd is hiervoor essentieel. Daardoor wordt onnodige angst en daaruit voortkomende angstagressie voorkomen.

Elke hond moet bovendien leren wat wel en wat niet mag. Hij moet een aantal basisoefeningen onder de knie hebben, zoals het bij de baas komen op commando. Ook de manier waarop de eigenaar leiding geeft aan zijn hond speelt een rol in het voorkomen van probleemgedrag. Op een hondencursus leren eigenaar en hond elkaar begrijpen.

Als er toch probleemgedrag ontstaat, zijn er gelukkig manieren om hier iets aan te doen met behulp van een goede hondenschool of gedragstherapeut. Daarbij is het belangrijk om op tijd in te grijpen en hulp te zoeken.

Aanbeveling 2

Bevorderen van actieve voorlichting over de consequenties van de aanschaf van een hond en het volgen van gedragscursussen in verband met de veiligheid op straat en vooral om een goede baas- hond verhouding te bevorderen.

Aanbeveling 3

Bij herhaald probleemgedrag van de hond moet de baas met hem verplicht een Sociaal Honden Vaardigheidsbewijs halen. Deze verplichting in de APV opnemen.

Katten

Net als de hond kan de kat als gezelschapsdier zijn eigenaar veel plezier bezorgen. Voor de kat geldt net als voor de hond dat zijn gedrag in de openbare ruimte aanvaardbaar moet zijn. Spoeien, poepen en krabben zijn voor katten manieren om te communiceren, het betreft dus normaal (territoriaal) gedrag. Het is aan de eigenaar om te zorgen dat dit gedrag geen overlast aan derden bezorgt.

Jaarlijks komen er in Nederland ca. 50.000 zwerv- en afstandskatten in het asiel terecht, twee maal zoveel als honden. Zo'n 38.000 katten zijn zwervkatten zonder eigenaar.

In Den Helder komen bijna vier maal zoveel zwervkatten als zwervhonden in het asiel terecht. Hoeveel zwervkatten Den Helder e.o. precies telt is moeilijk aan te geven, er worden geen tellingen bijgehouden of stelselmatig vangacties georganiseerd. Pas bij overlast en klachten wordt ingegrepen maar dan is de situatie voor veel zwervdieren al zeer betreurenswaardig.

Naast voorlichting is vooral blijvende preventie nodig. Dit kan alleen door zwervkatten te vangen, te neutraliseren en weer terug te zetten. Eenmaal terug in de groep is een geneutraliseerde kat veel rustiger. De paringsdrang, inclusief het krijsen, vechten en spoeien, is sterk verminderd. Omwonenden zullen dus veel minder last hebben. Ook groeit de populatie niet meer, omdat de dieren onvruchtbaar zijn gemaakt en nieuwe katten niet meer worden geaccepteerd. De ervaring leert dat de groep steeds kleiner wordt en op den duur uitsterft. Al sinds 1980 passen organisaties in binnen- en buitenland deze methode met succes toe.

Aanbeveling 4

De jaarlijkse sterilisatie van katten met korting handhaven en zo mogelijk uitbreiden.

Aanbeveling 5

Verplicht chippen van katten (NB – chippen van honden wordt in 2011 landelijk verplicht).

Aanbeveling 6

De jaarlijkse kortingsactie voor huiskatten vergezeld laten gaan van een zwervkattenvangactie in februari. De katten worden geneutraliseerd en weer losgelaten.

Opvang (huis)dieren

Zorgplicht gemeente en particulieren

De gemeente Den Helder heeft de wettelijke verplichting (Burgerlijk Wetboek, boek 5, artikel 8, lid 3) om alle (huis)dieren die vermoedelijk een eigenaar hebben (gehad), voor ten minste veertien dagen opvang te verlenen en te laten verzorgen. In het geval van Den Helder en omstreken wordt deze zorg verleend bij het dierenasiel Schuthok. Het dierenasiel ontvangt van de gemeente een vaste bijdrage per inwoner ter dekking van de vaste kosten om het asiel in stand te houden. Daarnaast ontvangt het asiel een bijdrage voor elke opgevangen hond of kat met een maximum van 14 asioldagen.

De gehanteerde maximale betaaltermijn van 14 dagen is zeer dieronvriendelijk. Deze komt voort uit de minimale, in het Burgerlijk Wetboek voorgeschreven, opvangtermijn van 14 dagen. Na de termijn van 14 dagen is de Burgemeester bevoegd om over het dier in kwestie vrij te beschikken. In de wetstekst staat letterlijk dat de Burgemeester het dier kan laten afmaken of doorgeven aan derden tegen betaling van de gemaakte onkosten of om niet. Het eerste gedeelte van deze tekst is echter niet meer van deze tijd.

Op grond van de Gezondheids- en Welzijnswet voor Dieren heeft ieder individu, *dus iedere inwoner van Den Helder*, een zorgplicht om dieren in nood te helpen (hoofdstuk III art. 36 lid 3) Ook mag het welzijn van dieren niet onnodig worden aangetast en mag men dieren niet onnodig laten lijden.

In de Flora- en faunawet is eveneens een zorgplichtbepaling opgenomen. Hierin staat dat iedereen voldoende zorg in acht neemt voor de in het wild levende dieren en hun leefomgeving (hoofdstuk I, art. 2, lid 1)

Dieren worden met regelmaat slachtoffer van het verkeer, zowel gehouden dieren als wilde dieren. Voor de eerste opvang van gewonde en zwerfende dieren is de dierenambulance Den Helder e.o. de aangewezen instantie waar inwoners van Den Helder een beroep op kunnen doen.

Zwervend huisdier

Om opsporing van de eigenaar van een zwervend huisdier te vergemakkelijken, is een goede registratie van gevonden en vermiste dieren nodig, in combinatie met een identificatieplicht. Tegenwoordig is elektronische registratie door middel van een chip het meest doeltreffend. Met een sluitend registratiesysteem kan tevens illegale dierenhandel bestreden worden. Voor honden zal de chip als registratiemiddel wettelijk verplicht worden per 2011⁴.

Het chippen van katten kan gestimuleerd worden d.m.v. het organiseren van acties en het voeren van een gerichte communicatie. Bijvoorbeeld door het organiseren van een chipactie waarbij korting bedongen wordt op het normale standaard tarief. Bij de communicatie kan medegedeeld worden dat indien een weggelopen huisdier wordt ingeleverd in het dierenasiel het dier verplicht gechipt en geregistreerd wordt voor het standaard tarief, verhoogd met administratiekosten. Om zoveel mogelijk huisdieren te chippen zou het aan te raden zijn om chippen van verschillende huisdieren verplicht te stellen. Handhaving van een dergelijke maatregel is een punt van aandacht want, het verplicht stellen van chippen in de APV kan enkel gehandhaafd worden indien het dier zich op de "Openbare weg" bevindt. Voor dieren die het huis of erf niet verlaten zal bekeken moeten of chippen juridisch afdwingbaar is. Het chippen van huisdieren kan om biologische redenen alleen bij gewervelde dieren en heeft alleen zin als er sprake is van chippen met een geregistreerde elektronisch afleesbare microtransponder bij een erkende instantie, bijvoorbeeld de dierenarts en de Nederlandse

⁴ Kamerstukken II, 2008-2009, 28 286, nr. 265

databank Gezelschapshuisdieren. Bijkomend voordeel is een belangrijke besparing op de wettelijk verplichtte asioldagen indien de geregistreerde eigenaar achterhaald kan worden. Kortom een met chip geregistreerde hond, kat of ander huisdier geeft bij inlevering in het asiel belangrijke besparing en voordelen:

- a) voor de eigenaar omdat die snel gevonden is;
- b) voor de gemeente omdat er minder asioldagen in rekening gebracht worden;
- c) vanuit het welzijn van het dier omdat het sneller terug bij zijn baasje is.

Bij het dierenasiel Schuthok werden in 2007 64 zwerfhonden opgenomen en 251 zwerfkatten. De gemiddelde verblijfsduur van de honden was 13 dagen en van de katten 89 dagen. Over de afstandsdieren zijn geen cijfers bekend.

Aanbeveling 7

De gemeente Den Helder pleit voor meer samenwerking van het Schuthok met andere erkende dierenasielen om het herplaatsen van asioldieren te bevorderen en om de te plaatsen dieren op de landelijke website www.dierenasiels.com met foto aan te bieden.

Aanbeveling 8

Het chippen en registreren van katten verplicht stellen via de APV Deze verplichting kan wellicht worden ondersteund met een subsidie of kortingsacties in samenwerking met de lokale dierenartsen.

Verwaarlozing en/of mishandeling van dieren

Dierenmishandeling en –verwaarlozing komen helaas vaker voor dan gedacht. Daarbij is lang niet altijd sprake van kwade opzet.

De gemeente heeft zelf geen eigen meldpunt voor dierenmishandeling en –verwaarlozing. Om het melden van dierenmishandeling en –verwaarlozing makkelijker te maken, heeft de Dierenbescherming één meldnummer voor heel Nederland gerealiseerd (0900 – 2021210.) Voor Noord-Holland Noord heeft de Dierenbescherming een vestiging in Alkmaar **072-515.00.71**

Het is belangrijk dat de overheid kan optreden bij geconstateerde overtredingen en misstanden op dierenwelzijnsgebied. De gemeente zou in die gevallen bestuursdwang moeten kunnen uitoefenen om de rechtmatige toestand te herstellen. Op een goede manier bestuursdwang uitoefenen kan enkel indien de gemeente Den Helder ten aanzien van dit thema nadere regelgeving kan en mag opnemen in de Algemene Plaatselijke Verordening (APV). Als dit niet mogelijk is kan de gemeente zich laten bijstaan door de Landelijke Inspectiedienst Dierenbescherming. Deze maakt deel uit van de Dierenbescherming en kan door middel van een netwerk van plaatselijke en regionale inspecteurs optreden tegen mishandeling en verwaarlozing van dieren.

Aanbeveling 9

(Laten) uitzoeken of nadere regelgeving ten aanzien van verwaarlozing en of mishandeling van dieren mogelijk op te nemen is in de Algemene Plaatselijke Verordening.

Aanbeveling 10

De gemeente een actievere rol laten spelen door burgers te attenderen op het meldpunt van de Dierenbescherming. De medewerkers van de gemeente en de politie attent maken op dierenmishandeling en –verwaarlozing. In noodgevallen moet de politie goed inzetbaar zijn. Op de website van de gemeente specifiek aandacht aan het meldnummer besteden.

Aanbeveling 11

Binnen de gemeente Den Helder Dierenwelzijn tot vast beleid maken. Geadviseerd wordt om naast een wethouder ook een contactambtenaar voor alle zaken die met dierenwelzijn samenhangen aan te wijzen.

De foto 'ernstig mishandelde hond' van Jos van Leeuwen is in 2007 door kinderen verkozen tot beste krantenfoto van het jaar. De foto is eerder gepubliceerd in De Telegraaf. De foto werd gekozen tijdens de 22ste editie van de Krantenfoto Kinderjury.

Paarden

Paarden staan hoog aangeschreven in onze maatschappij. Men spreekt van 'edele dieren' en beschouwt ze als trouwe, respectabele metgezellen. Althans, dat dachten we lange tijd. Maar de praktijk is pijnlijk anders, reden waarom de Dierenbescherming in 2009 campagne heeft gevoerd voor beter welzijn van paarden. Paarden en pony's, iedereen dacht dat het met deze dieren over het algemeen wel goed zat. Niets is echter minder waar. Er wordt op vele plaatsen in ons land maar wat aangerommeld met paarden. Ze worden aan hun lot overgelaten, staan alleen op een modderig weilandje of in een donkere boxstal, zonder soortgenoten of ander gezelschap. Op misschien dat ene moment na, dat de eigenaar ze komt voeren of een stukje komt rijden.

In Nederland worden ongeveer 400.000 paarden gehouden. Het algemene beeld is dat van de dieren die als hobby worden gehouden, minstens de helft onvoldoende beweging krijgt. Het gaat daarbij naar schatting om 100.000 dieren. Paarden en pony's zijn groepsdieren die van nature het grootste deel van de dag 'wandeland' op zoek zijn naar voedsel. Gedurende 23 uur per dag in een gesloten box verblijven is dus niet de bedoeling. Daar komt nog eens bij dat zo'n 80.000 hobbypaarden geen of onvoldoende contact hebben met soortgenoten. *Volgens de Dierenbescherming is het niet in de buurt hebben van een soortgenoot voor een paard een kwelling.* In 2008 kreeg de Landelijke Inspectiedienst Dierenbescherming 2.210 meldingen van verwaarlozing binnen, ongeveer de helft bleek terecht. De Dierenbescherming denkt dat paardenleed in veel gevallen niet ontstaat door bewuste verwaarlozing, maar veelal door gebrek aan kennis bij de eigenaar over de verzorging.

Paarden- en ruitersport

Leren is natuurlijk gedrag voor een paard. De leertheorieën en positieve trainingsprincipes moeten de basis zijn van de ruitersopleidingen. Hiernaast dient door middel van voorlichting de kennis over positieve training breder in de sector Paardenhouderij verspreid te worden. Gezien de standpunten van de Dierenbescherming en het ministerie van LNV gaat de gemeente Den Helder uit van positieve trainingsmethoden en verwacht van de maneges en hippische accommodaties binnen de gemeentegrens dat zij deze trainingsmethoden hanteren en daarbij in het bezit zijn van het *Veiligheidscertificaat* voor hippische accommodaties. Dat is een variant van het keurmerk *Goedgekeurd Keurmerkinstituut*, gebaseerd op samenwerking tussen de Stichting Veilige Paardensport en het Keurmerkinstituut.

Het beschermen van het welzijn van paarden in de sport moet worden geregeld vanuit paardensportbonden, sectororganisaties en de overheid. In de 'Code of Conduct for the Welfare of the Horse' toont de Fédération Equestre Internationale (FEI) een duidelijke en beleidsmatige instelling met betrekking tot het welzijn van sportpaarden. Ook de nationale Koninklijke Nederlandse Hippische Sportfederatie (KNHS) werkt in hun Meerjarenbeleidsplan 2007-2010 aan een zorgvuldig welzijnsbeleid voor het paard. De Sectorraad Paard (SRP), een sinds 2007 zelfstandige stichting die de nationale en internationale belangen van de paardensector behartigt, publiceerde in 2006 in samenwerking met het Ministerie van LNV de 'Beleidsnotitie Welzijnsbevordering Paard' en een Plan van Aanpak Welzijn in de Paardenhouderij uitgebracht.

Het plan van aanpak onderscheidt zes aandachtsvelden: huisvesting, voeding, training en hulpmiddelen, transport, fokkerij en daarnaast paraveterinaire en complementaire beroepen. Voor elk aandachtsveld zijn in het plan beleidsvoornemens, plannen voor nadere analyse en onderzoek en concrete acties aangegeven om het dierenwelzijn te bevorderen. Het merendeel van de concrete verbeteringen zal volgens het Plan van Aanpak vanaf 2010/2011 worden gerealiseerd.

De gemeente Den Helder staat achter de standpunten van de Dierenbescherming over paardenwelzijn en het "Plan van Aanpak Welzijn in de sector Paardenhouderij" van het ministerie LNV en SRP en beschouwt het beleid van de SRP als norm voor het welzijn van het paard in Den Helder.

Weidegang

Weidegang met soortgenoten is voor het welzijn van het paard van het grootste belang. In het Nederlandse klimaat is niet iedereen in de gelegenheid dieren bij slecht weer naar de stal te halen. Een schuilstal is daarbij noodzakelijk en biedt ook een plek om dieren verantwoordelijk te verzorgen en te voeren. De gemeente Den Helder heeft binnen het kader van de nieuwe wet Ruimtelijke Ordening twee mogelijkheden om de oprichting van schuilstallen toe te staan en zal in het kader van het dierenwelzijn deze mogelijkheden duidelijk uitdragen zodat er, onder strikte voorwaarden, meer standaard schuilstallen kunnen worden opgericht. Hierdoor wordt verrommeling van het landschap door diverse bouwsels tegen gegaan en wordt het landschap aantrekkelijker gemaakt doordat meer dieren buiten kunnen lopen.

Toerisme

In veel delen van Nederland wordt aan paardentoeerisme gedaan. Of het nu gaat om ruitersport, mensport of verzorgde huifkartochten, paardentoeerisme heeft de toekomst. In de laatste jaren is het aantal paardenbezitters sterk toegenomen. De trend om met je paard op vakantie te gaan, is ingezet. Voor de agrariër opent dit soort toerisme ook perspectief. De verminderde bedrijfsopbrengsten kunnen deels gecompenseerd worden met neveninkomsten uit het paardentoeerisme. Kamperen bij de boer met de mogelijkheid om je paard te stallen en te verzorgen lijkt een gewilde combinatie te zijn. De Kop van Noord-Holland met zijn rustige wegen en schitterende stranden is voor paardentoeerisme een geschikte regio. Het initiatief van Paarden-toerisme NH is om meerdere ruiter- en menroute's tot stand te brengen in Noord - Holland. Deze routes zullen dan zijn uitgerust met een goed gestructureerd faciliteiten-netwerk. Zo zullen er voor dagritten rust- en voederplaatsen voor de paarden en horeca en sanitaire voorzieningen voor de ruiters langs de route aanwezig zijn. Daarnaast zullen er voor meerdaagse tochten specifieke voorzieningen zijn zoals overnachtingsmogelijkheden voor mens en paard.

De gemeente Den Helder staat sympathiek tegenover paardentoeerisme en zal de initiatieven voor paardentoeerisme zo veel mogelijk steunen mits er voldoende aandacht is voor het paardenwelzijn bij deze activiteiten.

Aanbeveling 12

Door middel van voorlichting de paardenhouders en maneges wijzen op de uitgangspunten van de Dierenbescherming en SRP en deze nota Dierenwelzijn.

Aanbeveling 13

in het kader van de nieuwe wet Ruimtelijke Ordening inventariseren welke mogelijkheden er zijn om meer schuilstallen te realiseren en zo mogelijk een schuilstallenbeleid ontwikkelen.

Aanbeveling 14

Standaard schuilstallen laten ontwerpen door een beeldend kunstenaar al of niet in samenwerking met een technisch ontwerper om een unieke, bij het landschap van Den Helder passende schuilstal te realiseren. Eventueel als examenwerkstuk aanbieden aan een (design)akademie.

Aanbeveling 15

In het kader van de ontwikkeling van de Duinzoom, van Den Helder tot Petten, in samenspraak met de buurgemeentes en de natuurorganisaties ruitersporen en ruiterroutes in de duinen aanleggen dan wel de verouderde paden vernieuwen.

Kinderboerderij

Dierenwelzijn gaat over de kwaliteit van leven. Men kan dierenwelzijn enkel beoordelen wanneer er enige kennis is van het dierenrijk en hoe dieren horen te leven. Op spelende wijze komen kinderen op een kinderboerderij in aanraking met allerlei dieren. Ze zien oude en jonge dieren in een omgeving die als voorbeeld kan dienen. Het kennis maken met de dieren is niet alleen leuk, maar ook nog erg leerzaam. Op de meeste kinderboerderijen zijn niet alleen dieren, maar ook andere vormen van vermaak en educatie. De meeste kinderboerderijen hebben een kindvriendelijke speeltuin. Ook worden er regelmatig activiteiten georganiseerd.

Door de verstedelijking van Nederland en de verminderde toegankelijkheid van boerenbedrijven -vooral als gevolg van verscherpte regelgeving in de dierhouderij- raken kinderen onbekend met de functie en het gedrag van landbouwhuisdieren. Kinderboerderijen zijn in Nederland een unieke manier om kinderen in contact te brengen met landbouwhuisdieren. Ook worden ze zich hierdoor bewuster van het doel en de functie van deze dieren.

Daarnaast bieden kinderboerderijen de juiste gelegenheid voor de instandhouding van zeldzame landbouwhuisdierrassen. Deze zijn veelal 'vervangen' door andere huisdierrassen die meer productie leveren. Hierdoor zijn ze soms bijna helemaal verdwenen. Oude rassen zijn het resultaat van fokkerskunst uit het verleden en hebben een aparte *cultuurhistorische waarde*. Zij vormen een bron van biologische verscheidenheid en laten zien welke variatie aan rassen onze voorouders met gerichte selectie en fokkerij hebben bereikt.

Kinderboerderijen zijn onmisbaar in de Nederlandse samenleving. En met 500 kinderboerderijen verspreid door Nederland waaraan circa 30 miljoen bezoeken op jaarbasis aan gebracht worden, blijkt ook wel hoe belangrijk de kinderboerderijen zijn.

Kinderboerderij Donkere Duinen

De huidige kinderboerderij in De Donkere Duinen verkeert al jaren in slechte staat. De stallen en volières voldoen niet meer aan de hedendaagse eisen. Bovendien is er geen plaats voor een open dierenweide, waardoor geen goede mogelijkheden zijn voor een direct contact tussen de dieren en bezoekers. De verplaatsing van de kinderboerderij naar Mariëndal biedt ruimte om in te spelen op de wensen van scholen, inwoners en overige bezoekers. De afgelopen jaren is, vooruitlopend op de gewenste verplaatsing, al een eenvoudige 'open weide' in Mariëndal gerealiseerd. Uit de huidige bezoekersaantallen blijkt dat aan een dergelijke voorziening veel behoefte is.

Keurmerk voor kinderboerderijen

Een kinderboerderij is een bedrijf dat, zoals zoveel Nederlandse bedrijven, aan een of meerdere (wettelijke en kwaliteits-) voorschriften moet voldoen. Om dit te kunnen toetsen, heeft de Stichting Kinderboerderijen Nederland (SKBN) in samenwerking met de Vakgroep Medewerkers Kinderboerderijen (VMK) een certificeringstraject opgesteld. Dit traject is ontwikkeld in samenwerking met het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Voedselkwaliteit, de Voedsel en Waren Autoriteit, de Gezondheidsdienst voor Dieren, Universiteit Utrecht / Faculteit Diergeneeskunde en Hogere Agrarische School (HAS) in Den Bosch.

Aanbeveling 16

Kinderboerderij Mariëndal zal op redelijke termijn het SBKN keurmerk "Goed voor elkaar" behalen.

Aanbeveling 17:

In contact treden met de Stichting Zeldzame Huisdierrassen en lokale en regionale fokverenigingen om de mogelijkheid te onderzoeken de kinderboerderij van zeldzame dan wel oorspronkelijke huisdierrassen te voorzien voor recreatieve en educatieve doeleinden.

Hengelsport

Er kunnen tegenstrijdige belangen een rol spelen wanneer het aankomt op dierenwelzijn. De sportvisserij is daar een voorbeeld van. Dierenwelzijnsorganisaties stellen dat sportvissen in strijd is met dierenwelzijn. De gemeente kiest er niet voor om sportvissen tegen te gaan omdat de hengelsport, in tegenstelling tot andere vormen van jacht, een groot maatschappelijk draagvlak heeft. Dit betekent dat de gemeente kiest voor het verenigingsleven en belang van hengelsportorganisaties. De manier waarop gevestigd wordt en na de vangst met de dieren wordt omgegaan, is bepalend voor de mate waarin het welzijn van de vissen wordt aangetast.

Zowel de rijksoverheid als de belangenverenigingen hebben gedragscodes opgesteld om de

schade aan vissen zoveel mogelijk te beperken. Sportvisserij Nederland, de Dierenbescherming en de Vissenbescherming zijn zodanig georganiseerd dat zij op landelijk niveau met elkaar kunnen overleggen en discussiëren. De gemeente Den Helder zal dan voornamelijk ook geen aanvullende regels opstellen. Er is geen toezicht vanuit de gemeente op sportvisserij. Hoewel de gemeente geen aanvullende eisen zal opstellen, kan zij wel de hengelsportvereniging aanmoedigen om op een verantwoordelijke manier met voorlichting, educatie en visserij om te gaan. De gemeente en de hengelsportvereniging zouden samen afspraken kunnen maken zodat er zo diervriendelijk mogelijk omgegaan wordt met vissen, in de vorm van een gedragscode bijvoorbeeld die het gebruik van levend aas niet toestaat, het gebruik van weerhaken verbiedt, overmatige bevissing tegengaat en voorlichting geeft over het direct diervriendelijk doden van de vis na de vangst.

Het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (HHNK) is belast met het beheer en onderhoud van het stedelijk water in onze gemeente. De hengelsportorganisaties kunnen een belangrijke rol spelen in oeverbeheer en waterkwaliteit, denk bij voorbeeld aan botulisme, en hierin samenwerken met het Hoogheemraadschap.

Aanbeveling 18

De hengelsportorganisaties geven voorlichting over het diervriendelijk omgaan met de vissen na de vangst

Aanbeveling 19

De hengelsportorganisaties attenderen het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier op de situatie van de oevers en de waterkwaliteit.

Het trainen van dieren

Dieren worden al zeer lange tijd door de mens gebruikt voor allerlei doeleinden waarvoor een zekere training vereist is. In eerste instantie werden de dieren gebruikt ten praktische nutte van de mens: zij moesten werk verrichten. Later werden dieren gebruikt voor sport, hobby, het plezier en bij evenementen.

Hiervan uitgaand zou je een indeling kunnen maken over trainingen van dieren:

- Trainingen voor gedrag en gehoorzaamheid (bijv. ongehoorzaamheid, agressief gedrag, angstgedrag bij honden, evt. katten en paarden, blaffen, onzindelijkheid, predatie bij honden, stereotypieën bij paarden enz.)
- Trainingen voor hobby, plezier en vermaak (bijv. gedrags-, gehoorzaamheids-, behendigheids- en obedience-cursussen voor honden, ringtraining, flyball, pakwerk, breiten sport en jacht voor honden, recreatief- en ring/manege rijden, huifkartochten, rodeo en jacht voor paarden, dierentuinen, dolfinaria voor diverse vermaak, spelen en evenementen enz.)
- Trainingen voor werk (bijv. therapie-, blindengeleide-, sociale/signaal-, reddings/drugs/snuffel-, politie/beveiligings/bewakings- en schapen hoedende honden, werk, trek- en politiepaarden, allerhande dieren voor reclame doeleinden, voor media, tv, films, toneel, kunst enz.)
- Trainingen voor (top)sport (bijv. sledehonden-, windhonden- en triatlon sporten, bij paarden hippische sporten zoals dressuur en springen, draf- en rensport, military en samengestelde wedstrijden, aangespannen wedstrijden, voltigeren, polo, westernriding, endurance en tölt/gangpaarden, alsmede duivensport, valkerij en sporten voor evenementen en vermaak enz.)

Standpunten van de gemeente Den Helder inzake het trainen van huis-, hobby- en gebruiksdieren

- Bij alle trainingen, sporten en werk voor (gezelschaps)dieren gaat de gemeente Den Helder er van uit dat de criteria zoals de eigenwaarde met de integriteit en het respect voor dieren, de natuurlijke geaardheid met het natuurlijke soortspecifieke gedrag, de gezondheid en het welzijn van de dieren gewaarborgd blijven.
- Dieren, die absoluut niet geschikt zijn voor training, sport of werk, o.a. naar bovenstaande maatstaven, moeten daarvoor ook niet gebruikt c.q. ontheven worden.
- De diersoort, het ras en het individu moeten geschikt zijn voor de uit te voeren taak. Er moet geen dwang worden toegepast om de dieren zover te krijgen dat ze de gevraagde taak uitvoeren. Uit het wild gevangen dieren kunnen nooit worden gebruikt en in gevangenschap geboren niet gedomesticeerde (is niet gehouden) dieren slechts in zeer beperkte mate en dan alleen wanneer het hun welzijn ten goede komt.
- Bij sommige categorieën worden naast het te trainen dier, andere diersoorten gebruikt, zoals bij het hoeden van schapen of het drijven van kalveren bij het westernriding. Het welzijn van deze dieren mag niet worden aangetast. Het tegelijkertijd inzetten van predatoren met hun prooidieren kan alleen als het zeer zorgvuldig en weloverwogen geschiedt en het echt nodig is en alternatieven ontbreken.
- Het trainen van dieren vergt een specifieke kennis over het (leer)gedrag van de dieren en over leermethoden. Daarom dient een ieder die zich professioneel bezighoudt met het trainen van dieren (ook vrijwillige gedragsbegeleiders) te beschikken over voldoende, aantoonbare vakbekwaamheid, terwijl deze kennis en nieuwe ontwikkelingen bij gehouden moeten worden.
- Het trainen dient 'dierwelzijnsvriendelijk' te gebeuren, er dient altijd door middel van bekrachtiging te worden gewerkt volgens methoden die worden onderschreven door gecertificeerde instructeurs en opleidingsinstituten.
- Voorspelbaarheid en beheersbaarheid zijn begrippen die in onderzoek veel worden gebruikt om het welzijn van dieren te bepalen. Het is van groot belang voor het welzijn van

een dier, dat het een situatie kan voorspellen en beheersen. Dit houdt in, dat er op een consequente manier moet worden getraind en dat een dier moet kunnen reageren op signalen of prikkels door het gewenste gedrag te tonen. Bij het trainen van dieren is kortdurende acute stress niet altijd te vermijden en dit hoeft ook niet direct nadelig te zijn. Chronische stress is dat echter wel. Training van dieren waarbij chronische stress ontstaat, bij voorbeeld standaard gebruik van de stroomband bij honden, is niet acceptabel.

- Trainingsmethoden en hulpmiddelen die pijn, schade, verwondingen of angst veroorzaken bij een dier zijn niet acceptabel. Een dier moet vertrouwen kunnen hebben in zijn trainer en de relatie mag niet op angst en onnodig machtsvertoon gebaseerd zijn.

- Bij het trainen van dieren dient altijd rekening te worden gehouden met de effecten die het op de langere termijn heeft. Dieren die (via de training) niet geschikt blijken te zijn voor een bepaalde taak (bijvoorbeeld politiehonden die niet slagen), moeten goed worden begeleid, opdat ze normaal in de maatschappij kunnen functioneren, en verantwoord kunnen worden geplaatst. Ditzelfde geldt voor dieren die niet voldoende presteren in de (top)sport of na geleverde topprestaties met pensioen gaan. Uit respect voor de dieren en de prestaties die ze hebben geleverd moeten ze de gelegenheid krijgen op een prettige manier hun oude dag te slijten.

- Hulpmiddelen dienen zeer restrictief te worden gebruikt. Het gebruik van hulpmiddelen verdoezelt vaak de onkunde van de persoon die een dier probeert te trainen of onder zijn macht probeert te brengen. Bij paarden worden veel hulpmiddelen gebruikt om de dieren in houding en voorkomen te veranderen. Met name dieren die een bepaalde gang of houding niet in zich hebben, worden met hulpmiddelen gedwongen tot houding die de mens mooi vindt. Dit is ten eerste zeer onethisch en modeverschijnselen en opvattingen van een jury. Hulpmiddelen mogen slechts worden gebruikt door vakbekwame mensen en onder leiding van vakbekwame mensen.

Bij de ontwikkeling van hulpmiddelen die gebruikt worden bij het trainen van dieren dient op wettelijke basis een preventieve toetsing te worden ingesteld. Dit houdt in dat de hulpmiddelen worden getest op hun effect op het welzijn van dieren, met name de mate waarop ze de dieren pijn, stress en schade kunnen berokkenen. Ze dienen ook bestand te zijn tegen ondeskundig gebruik (fool-proof).

Evenementen met dieren

Bij evenementen met dieren valt te denken aan kamelenraces, goochelaars met konijnen, het vangen van varkens of ganstrekken. Bij deze evenementen bestaat een groot welzijnsrisico voor het dier, zeker als er sprake is van competitie. Daarnaast is de wijze van omgang met dieren vaak schokkend. Het dier wordt gedegradeerd tot een spelobject. Evenementen met dieren kunnen gelukkig niet zomaar gehouden worden. In de eerste plaats geldt landelijke wetgeving, namelijk de Gezondheids- en welzijnswet voor dieren. Deze wet bepaalt dat de mogelijkheden om dieren bij evenementen te gebruiken beperkt zijn. Daarnaast is er voor het houden van dergelijke evenementen vrijwel altijd op grond van de Algemene Plaatselijke Verordening (APV) een vergunning van de gemeente nodig.

Gezondheids- en welzijnswet voor dieren (GWWD)

De GWWD stelt strikte beperkingen aan de mogelijkheden om dieren te gebruiken bij evenementen en wedstrijden. Het gaat hierbij om twee soorten bepalingen:

Algemene regels voor de bescherming van de gezondheid en het welzijn van dieren, zoals het verbod een dier onnodig pijn of letsel toe te brengen of zijn gezondheid of welzijn te beschadigen (artikel 36, eerste lid) en het verbod dieren de nodige verzorging te onthouden (artikel 37).

Voorschriften die specifiek betrekking hebben op evenementen met dieren.

Het is verboden om dieren als prijs, beloning of gift uit te loven of uit te reiken (art. 57). Hiermee wordt recht gedaan aan de intrinsieke waarde van het dier en wordt veel dierenleed voorkomen. Verder is in deze wet een verbod opgenomen (art. 61, tweede lid) op wedstrijden met dieren waarbij de snelheid of kracht van dieren wordt beproefd, tenzij deze bij Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB) zijn toegestaan. Dit artikel is echter nog niet in werking getreden. De verwachting is dat dit ook niet op korte termijn zal gebeuren. Artikel 65 van de wet bevat de mogelijkheid om regels te stellen ten aanzien van het tonen van dieren voor "recreatieve, sportieve of opvoedkundige doeleinden". Circussen met dieren vallen hier bijvoorbeeld onder. Deze AMvB is tot op heden echter nog niet tot stand gekomen.

Aanbeveling 20

Zolang de landelijke wetgever nog geen gebruik heeft gemaakt van zijn bevoegdheid een AMvB te maken waarin regels worden gesteld voor het tonen van dieren, maakt de gemeente ter bescherming van dieren, een eigen regeling voor het tonen van dieren bij evenementen.

Circussen

Circussen met dierennummers dienen door de gemeente kritisch te worden bekeken qua dierenwelzijn. Te denken valt aan ruime huisvesting (houden), waarborgen voldoende eigenwaarde van de dieren en het dwangmatig uitvoeren van kunstjes. Er is een groot verschil in het door dieren laten uitvoeren van dwangmatig aangeleerde kunstjes waarbij de dieren de kunstjes uitvoeren onder angst voor straf of dat de dieren de kunstjes uitvoeren met enthousiasme en plezier. De Dierenbescherming geeft aan te allen tijde tegen het gebruik van wilde dieren in een circus te zijn en zal in deze dan ook geen advies willen uitbrengen. Gelet op het bepaalde in de Flora en Fauna Wet is het gebruik van beschermd uitheemse diersoorten administratief controleerbaar.

Sinds 1995 is de Vereniging Nederlandse Circus Ondernemingen opgericht. Zij hebben inmiddels zelf huisvestingseisen specifiek en dierenwelzijnregels in zijn algemeenheid opgesteld.

Volgens de Raad van State, is het op dit moment niet mogelijk om in de Algemene Plaatselijke Verordening (APV) een aparte weigeringgrond te formuleren aangaande

dierenwelzijn voor het verstrekken van een evenementenvergunning aan circussen. Het voordeel van een dergelijke aparte weigeringgrond is niet zozeer een extra juridische mogelijkheid voor de gemeente, maar is vooral gelegen in het feit dat de gemeente bij de beoordeling van een evenement nadrukkelijk zal moeten kijken naar het welzijn van de dieren.

VNCO

De Vereniging van Nederlandse Circus Ondernemingen is een organisatie die de belangen van Nederlandse circussen behartigt. Ze bestaat sinds 20 oktober 1995. Nederlandse circusondernemingen die de door de VNCO opgestelde gedragsregels onderschrijven, kunnen lid worden. Op dit moment zijn alle vooraanstaande Nederlandse reizende- en wintercircussen lid van de VNCO

Doelstellingen

Een van de VNCO doelstellingen is om circus op de culturele kaart te krijgen en als kunstvorm erkend te worden. Het begrip circus moet ook naar voren komen als we het hebben over kunstbeleid. Het beleid op dit gebied is in Nederland nog steeds afwijkend van andere Europese landen. Andere belangrijke doelstellingen zijn om werkbare regelgeving te krijgen op gebied van werk en inkomen voor artiesten, veiligheid en transport, opleiding en educatie en welzijn van dieren.

ECA

De VNCO heeft in februari 2002 het initiatief genomen om te komen tot de oprichting van de European Circus Association. Inmiddels zijn bij deze Europese vereniging 70 vooraanstaande circussen uit 14 Europese landen aangesloten. De VNCO onderschrijft de intentie van de European Circus Association om te komen tot Europese regelgeving met betrekking tot het houden van dieren in circussen

Aanbeveling 21

Of het mogelijk of wenselijk is op gemeentelijk niveau een verbod in te stellen tegen het gebruik van (wilde) dieren in circussen is op dit moment nog niet duidelijk. Geadviseerd wordt daarom om voor het moment enkel circussen met dieren toe te laten die kunnen aantonen dat ze zijn aangesloten bij de VNCO en hun dieren volgens de door hun opgestelde richtlijnen houden. Alert blijven op ontwikkelingen op dit gebied en eventueel, indien wenselijk en mogelijk, in de APV een aparte weigeringgrond formuleren m.b.t. het gebruik van (wilde) dieren ter vermaak met name in circussen.

Jacht, wildbeheer en overlastbestrijding

Er is een scala aan alternatieven beschikbaar om problematiek omtrent een overschot of probleem met bejaagbare diersoorten te lijf te gaan. De gemeente Den Helder is dan ook tegen jacht als middel om wildbeheer te voeren of overlast te bestrijden en zal waar mogelijk is de plezierjacht tegen gaan in de gemeente.

Er zijn verschillende vormen van jacht die in de Flora- en Faunawet worden onderscheiden, namelijk jacht, beheer en schadebestrijding. Op gemeentelijk niveau kan de gemeente als eigenaar van gronden het jachtrecht zelf uitoefenen of het verhuren aan anderen. Bij het niet verlengen van de jachthuurovereenkomst is de gemeente verantwoordelijk voor het wildbeheer en/of de eventuele schade die kan worden veroorzaakt door wild op die terreinen. Percelen waar de jachthuurovereenkomst betrekking op heeft zijn meestal nog in agrarisch gebruik. De grondeigenaar is bepalend in het geval van jacht. Bij het verpachten van grond heeft de pachter echter de zeggenschap over de grond ook verkregen. Wanneer bij het verkopen/kopen van de grond al jachtrechten zijn verhuurd worden deze mee verkocht. Het niet meer verlengen van de jachthuurovereenkomsten wil niet per definitie zeggen dat er nooit meer een dier gedood mag worden. Men gaat dan uit van het "Nee, tenzij" principe dat de Flora – en Faunawetgeving inhoudt. Met een ontheffing kan er op basis van de Flora- en Faunawet alsnog gejaagd worden. In het geval van ernstige landbouwschade, of wanneer het gaat om de bedreiging van zaken van groot maatschappelijk belang, zoals openbare orde en veiligheid of volksgezondheid, die niet op een andere manier kan worden voorkomen of bestreden zou men jacht *als laatste redmiddel in kunnen zetten*. Voor particuliere gronden kan de gemeente enkel een signaal afgeven dat de jacht niet is gewenst.

Dierplagen en overlastbestrijding

Dierplagen in de stad komen vaak voort uit verkeerd menselijk gedrag zoals het voeren van dieren en de aanwezigheid van zwerfvuil. In het wild levende dieren worden daardoor ongezond en afhankelijk. Ook het niet steriliseren van katten levert een een populatie van, veelal zieke, zwerfdieren op die moeilijk is te vangen.

De GGD van de gemeente Amsterdam heeft in haar nota Dierplaagbestrijding een stappenschema opgenomen. In dit stappenschema worden eerst de stappen genomen om op een zo diervriendelijk mogelijke manier een oplossing te vinden voor eventueel overlast van dieren en/of dierplagen. De gemeente Den Helder zal bij dierplagen altijd eerst alternatieven voor afschot inzetten, zo worden eieren geschud bij ganzenoverlast. Als er sprake is van groot gevaar voor de gezondheid en alle stappen zouden niet werken, kan men alsnog een ontheffing aanvragen voor schadebestrijding.

Dierziekten

Vanuit de Europese Unie zijn richtlijnen opgesteld voor de bestrijding van dierziekten. Maatregelen hiervoor zijn opgenomen in nationale wetgeving. In Nederland is dat de Gezondheids- en Welzijnswet voor dieren. Ervaringen met uitbraken van dierziekten in de afgelopen jaren hebben ervoor gezorgd dat er vanuit het ministerie van Landbouw Natuur en Voedselkwaliteit een aantal crisishandboeken zijn gemaakt. Hierin is vastgesteld hoe LNV handelt in het geval van een uitbraak van dierziekten.

Aanbeveling 22

De gemeente laat bestaande jachtrechten op aangekochte gronden aflopen en verlengt deze rechten niet meer. De gemeente laat zich actief op de hoogte brengen van de vergunningen die worden afgegeven door de provincie

Aanbeveling 23

Bij overlast van dieren en/of dierplagen wordt volgens het stappenplan van de GGD Amsterdam gewerkt. Er zal in gevallen van overlast of dierplagen tevens contact worden opgenomen met de Dierenbescherming en natuurbeschermingsorganisaties. Daar waar overlastplekken gemeentegrensoverschrijdend zijn, is een goede coördinatie met buurgemeenten nodig.

Overlast van huis- en hobbydieren in de woonomgeving

Overlast kan vele vormen aannemen en overlast kan heel verschillend worden beleefd. Hanengekraai, hondengeblaf en sproeiende katten, het is natuurlijk diergedrag dat desalniettemin ongewenst kan zijn.

De gemeente Den Helder gaat ervan uit dat de eigenaar van een dier dat met zijn gedrag overlast bezorgt, zich uiterste inspanningen getroost om dat gedrag tegen te gaan. In die gevallen zal de gemeente het voordeel van de twijfel geven aan de eigenaar.

Om de eigenaar, en dus ook de bewoners die overlast ervaren, bij te staan een oplossing te vinden, wordt eveneens een inspanning gevraagd van het platform dierenwelzijn i.o. De Ombudsman voor Dieren genaamd (zie pagina 30). Inwoners uit Den Helder die zitting nemen in dit platform hebben ervaring met en kennis van dieren(gedrag en –welzijn). De Ombudsman staat iedere inwoner onpartijdig bij met raad en daad in een bemiddelingstraject om conflicten te voorkomen en oplossingen te versnellen.

Is ingrijpen nodig?	nee	info waarom niet
ja		
Acceptatieniveau verhogen is voldoende?	ja	acceptatie verhogen door voorlichting
nee		
Verlagen van voedselaanbod is voldoende		
nee		
Wering is voldoende		
nee		
Beheersen van broedplekken is voldoende		
nee		
Wegvangen en verplaatsen is voldoende		
nee		
Inzet natuurlijke vijanden is voldoende		
nee		
Bestrijding met minste pijn en stress		

Bron: Nota Plaaagdieren gemeente Amsterdam 04-11-2008

In het wild levende dieren

In Den Helder vinden we een groot aantal dieren, ook binnen de bebouwde kom, die in het wild leven. Zij voelen zich daar op hun gemak en leven en planten zich voort als leefden ze in de vrije natuur. Zij dragen bij aan een levendige gemeente in ecologisch evenwicht, reden om hun aanwezigheid te bevorderen. Niet door het uitzetten van nieuwe dieren en per sé niet door het geven van voedsel maar door indirecte maatregelen zoals aanleg en onderhoud van een diervriendelijke omgeving.

In de praktijk komen veel in het wild levende dieren in het nauw door woningbouw, wegeaanleg of het gebruik van bestrijdingsmiddelen. Als de gemeente aan het werk gaat in de openbare ruimte krijgt ze te maken met de Flora- en Faunawet die plant- en diersoorten in drie categorieën indeelt, met elk een ander regime voor wat betreft ontheffingen. Het betreft de algemeen voorkomende soorten, de beschermde soorten en de streng beschermde soorten.

Om niet voor iedere handeling een aparte ontheffing aan te hoeven vragen is het mogelijk volgens een door het ministerie van LNV goedgekeurde gedragscode te werken wanneer men beschermde dieren- en planten verwacht op die plaats in de gemeente. Als gemeente kan men ervoor kiezen zelf een gedragscode op te stellen, maar kan ook gewerkt worden volgens een ingevulde leidraad die hoort bij een gedragscode die door LNV is goedgekeurd. Op 29 april 2009 is de bijgewerkte Gedragscode Natuurbeheer van het ministerie LNV vastgesteld.

Wanneer de gemeente plannen ontwikkeld voor ruimtelijke ingrepen of van plan is werkzaamheden uit te voeren, is het belangrijk dat van te voren wordt beoordeeld of er mogelijke nadelige consequenties zijn voor (beschermde) diersoorten. De gemeente is als initiatiefnemer zelf verantwoordelijk.

Tijdens het plannen van de werkzaamheden moet de gemeente het volgende in kaart brengen:

- Welke beschermde diersoorten komen er in of nabij het plangebied voor
- Leidt het realiseren van het plan of de uitvoering van geplande werkzaamheden tot handelingen die in strijd zijn met de Flora- en Faunawet
- Kunnen de plannen of voorgenomen werkzaamheden zodanig aangepast worden dat strijdige handeling niet of nauwelijks voorkomen
- is om de plannen te kunnen uitvoeren of de werkzaamheden te verrichten ontheffing nodig van de verbodsbepalingen betreffende dieren in hun natuurlijke leefomgeving

Hulpmiddelen die de gemeente en haar inwoners ten dienste staan zijn voor wat betreft informatie over (beschermde) diersoorten en de bijbehorende wettelijke bepalingen zijn onder andere: www.natuurloket.nl en www.minlnv.nedersesooten.nl

Bestemmingsplannen

De gemeente moet bij het opstellen van een bestemmingsplan alle relevante belangen inventariseren en deze belangen tegen elkaar afwegen. In het kader van het dierenwelzijnbeleid zal ook onderzoek worden gedaan naar de (beschermde) diersoorten en de mate waarin het voorgenomen bestemmingsplan het leefgebied van de diersoort aantast.

Kapvergunning

De Wet Algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) zal per 2010 in werking treden. De wet vervangt een aantal bestaande vergunningstelsels waaronder de kapvergunning.

Verkeersmaatregelen om dieren te beschermen

Het beschermen van dieren die door het verkeer worden bedreigd, vormt een belang dat valt onder de bredere omschrijving 'het voorkomen of beperken van door het verkeer

veroorzaakte overlast of schade ' Dit betekent dat de gemeente met het oog op het beschermen van in het wild levende dieren verkeersbesluiten kan nemen. Concreet gebeurt dit al bij de jaarlijkse paddentrek wanneer de Jan Verfailleweg van waarschuwborden wordt voorzien.

Aanbeveling 24

De gemeente Den Helder zal bij de vernieuwing van de omgevingsvergunningen een artikel in haar bomenverordening opnemen waarin staat dat het verboden is in het broedseizoen bomen te kappen.

Aanbeveling 25

Bij campagnes tegen zwerfvuil ook het voeren van in het wild levende dieren meenemen. Het voeren van in het wild levende dieren kan alleen gebeuren op aanwijzing van professionele natuurbeheerders zoals gebeurt in strenge winters. In andere gevallen moet er op gewezen worden dat het voeren van in het wild voorkomende dieren de gezondheid van deze dieren niet ten goede komt door onder andere het belemmeren van het natuurlijk foeragegedrag. Tevens werkt het achtergelaten voedsel toename van ongedierte in de hand.

Maatschappelijke relevantie van dierenwelzijn

Relatie tussen huiselijk geweld en dierenmishandeling

Het herkennen van de relatie tussen huiselijk geweld en dierenmishandeling kan leiden tot het voorkomen en beëindigen van mensen- en dierenleed. Door de verbanden te herkennen kan er eerder worden ingegrepen en kan men de bescherming van mensen en dieren sterk verbeteren. In het buitenland zijn er op grond hiervan talrijke maatregelen getroffen. In Nederland is er tot nu toe nauwelijks iets bekend over bovengenoemde verbanden. Dit blijkt uit het onderzoeksrapport 'Cirkel van Geweld' van de Universiteit van Utrecht, Departement Klinische en Gezondheidspsychologie en Adsearch.

In Amerika, Engeland, Canada en Nieuw Zeeland werd in diverse onderzoeken aangetoond dat er verbanden bestaan tussen dierenmishandeling en huiselijk geweld: in geweldssituaties in gezinnen blijken partnermishandeling, kindermishandeling en dierenmishandeling vaak hand in hand te gaan. Het Nederlandse onderzoek bestaat uit een literatuurstudie naar de wetenschappelijke achtergronden, inventarisatie van toegepaste kennis op dit gebied, een enquête onder Nederlandse dierenartsen en een groot aantal interviews met sleutelpersonen. De belangrijkste conclusie: ook in Nederland worden duidelijke verbanden tussen dierenmishandeling en huiselijk geweld waargenomen.

Dierenmishandeling kan een waarschuwingssignaal zijn voor gewelddadige gezinsrelaties terwijl omgekeerd er bij geweldssituaties in gezinnen aandacht moet zijn voor dierenmishandeling. Wanneer kinderen dieren mishandelen kan dat een signaal zijn dat er in de gezinssituatie of in de ontwikkeling van het kind iets goed mis is. Bij ernstige geweldsdelicten is wreedheid tegen dieren vaak een eerste opstap geweest.

Dierenmishandeling kan dan ook een voorspeller zijn van geweld tegen mensen.

Op 27 mei 2009 werden tijdens de conferentie 'Cirkel van Geweld' de resultaten uit het gelijknamige onderzoek gepresenteerd. De conferentie vormt de eerste aanzet om in Nederland te komen tot praktische schakels zoals informatieknooppunten, meldrecht, samenwerking tussen mensen- en dierenbeschermers, nascholingsprogramma's voor professionals, opvang dieren van slachtoffers en onderwijsprogramma's over een respectvolle omgang met mens en dier.

Sprekers uit Amerika, Engeland, maar vooral uit ons eigen land vertelden over de relatie tussen dierenmishandeling en huiselijk geweld vanuit hun dagelijkse werksituaties. De conclusies van het onderzoek werden uitgebreid toegelicht.

Uit de conferentie van 27 mei is een Taskforce opgericht met daarin onder andere Mariette Christoph, die voor de politie landelijk de portefeuille huiselijk geweld beheert. Het verband tussen geweld tegen dieren en mensen is nieuw voor de Nederlandse politie.

Een aantal conclusies uit het onderzoeksrapport zijn:

- 50,5% van de vrouwen die wegens mishandeling in een vrouwenopvangcentrum verblijven en een huisdier hebben, meldt dat hun huisdier ook is mishandeld.
- 30% van hen meldt dat zij hun vlucht hebben uitgesteld omdat zij bezorgd waren over de veiligheid van hun huisdier.
- Kinderen die getuige zijn van huiselijk geweld, mishandelen twee tot drie keer vaker dieren dan kinderen die geen huiselijk geweld meemaken.
- Dierenmishandeling door jonge kinderen is een van de sterkste en vroegste diagnostische indicatoren voor gedragsstoornissen.
- Bij seksueel misbruikte kinderen is de kans dat zij dieren mishandelen zes keer groter dan bij niet-misbruikte kinderen.
- Chantage van partners of kinderen door bedreiging van hun huisdier komt soms voor in misbruiksituaties om hen tot meewerken of zwijgen te dwingen.
- Dierenmishandelaars zijn vaker betrokken bij andere (gewelds)misdrijven.

- Veertig procent van de geweldsdelinquenten die in gevangenissen verblijven, hebben ook dieren mishandeld. Dit percentage ligt bij andere veroordeelden veel lager.

Aanbeveling 26

Het onderzoeksrapport "Cirkel van Geweld" wordt onder de aandacht gebracht van het Veiligheidshuis Den Helder, Advies- en Steunpunt Huiselijk Geweld en de huisartsen. De gemeente Den Helder volgt de verrichtingen van de Taskforce en past zo nodig richtlijnen en protocollen aan.

Uit: Ascione, Frank R. Battered women's reports of Their Partners' and Their Children's Cruelty to Animals. 1998

Sociale minima en huisdieren

Circa 200.000 huisdieren krijgen jaarlijks niet de dierenartszorg die ze zouden moeten krijgen, omdat hun baasje het geld er niet voor heeft. Dat blijkt uit een gezamenlijk onderzoek van de Dierenbescherming en de Koninklijke Nederlandse Maatschappij voor Diergeneeskunde (KNMvD) onder huisdierenbezitters met een bijstandsuitkering.

Het onthouden van zorg aan huisdieren door armoede is een groot maatschappelijk probleem, dat niet alleen door genoemde organisaties opgelost kan worden. De Dierenbescherming en KNMvD zijn in overleg getreden met de VNG over dit probleem en roepen ook andere partijen, zoals uitkeringsorganisaties op om gezamenlijk te denken over

mogelijke oplossingen.⁵ Versnippering van initiatieven moet worden voorkómen, stellen beiden, in het belang van de diereigenaren en de huisdieren.

Gemiddeld 55 procent van de circa 300.000 mensen met een bijstandsuitkering is in het bezit van één of meer huisdieren. Het gaat hier voornamelijk om honden en katten en in mindere mate om vogels, vissen en reptielen. Door gebrek aan financiën wacht men langer of stelt men vaker een dierenartsbezoek uit, zo blijkt uit het onderzoek, uitgevoerd door de faculteit Diergeneeskunde van de Universiteit van Utrecht. Gaat men eenmaal naar de dierenarts, dan ziet men over het algemeen niet van noodzakelijk behandeling af, ook als men er eigenlijk geen geld voor heeft. Als blijkt dat een behandeling uiteindelijk te duur blijkt te zijn, zullen mensen eerder ervoor kiezen het dier te laten euthanaseren.

Heldere voorlichting over kosten en consequenties van het hebben van een huisdier is volgens beide organisaties noodzakelijk. Gemiddeld kost een hond 1000 euro op jaarbasis en een kat 750 euro (calamiteiten niet meegerekend).

Sinds 15 januari 2007 bevindt zich in Rotterdam de eerste minimakliniek van Nederland, de Minimax dierechtoper. Deze dierenartspraktijk is ontstaan uit een samenwerking tussen de Gemeentelijke Gezondheids Dienst (GGD) en het Rotterdamse asiel Rijnmond. Er bestaan ook plannen om in verschillende andere gemeentes nieuwe asielen te bouwen die kunnen worden aangesloten bij een soortgelijke minima instelling (onder andere Groningen, Amersfoort, Breda) of om al bestaande asielen uit te breiden met een minimakliniek. Deze organisaties hebben dan het asiel als voornaamste taak en voeren de veterinaire behandelingen van huisdieren van mensen met een bijstandsuitkering of kleine AOW als zijtaak uit. Er wordt regelmatig een kort spreekuur georganiseerd, waar deze mensen dan met hun dieren langs kunnen komen voor een behandeling, om ze zo toch van de nodige zorg te voorzien. De cliënten van deze instelling betalen na afloop van de behandeling een klein gedeelte van de daadwerkelijke kosten.

Het belang van huisdieren voor mensen met een bijstandsuitkering en andere sociale minima

Huisdieren kunnen zowel in het kader van het ontbreken van emotionele steun als ook sociale steun en de vaak daarmee verbonden eenzaamheid, helpen om isolement tegen te gaan.

Gezelschapshuisdieren zijn precies dat: huisdieren die om hun gezelschap worden gehouden. Door de zorg die het dier nodig heeft en het feit dat het dier "er altijd is" kunnen mensen zich minder eenzaam voelen en hebben ze het gevoel nodig te zijn. Studies hebben aangetoond dat interactie van mensen met huisdieren een positieve rol kan spelen in het voorkomen of behandelen van depressie en stress en de daaraan vaak ten grondslag liggende factoren als eenzaamheid, sociaal isolement of het verlies van een geliefd persoon.⁶

Het hebben van huisdieren en dan met name een hond kan tevens positieve effecten hebben op de sociale participatie, mensen komen meer de deur uit en komen makkelijker in

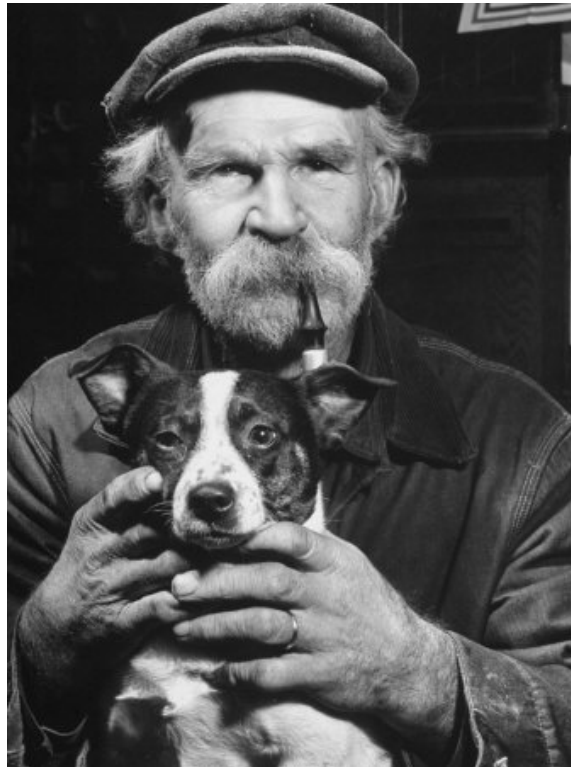
⁵ Plak, S. Oplossingsrichtingen voor de problematiek rondom de veterinaire zorg voor huisdieren van eigenaren met een bijstandsuitkering. Universiteit Utrecht UU, 2008.

⁶ Een leven lang goed gezelschap : empirisch onderzoek naar de betekenis van gezelschapsdieren voor de kwaliteit van leven van ouderen / Josepha Maria Petronella Enders-Slegers - [S.l.] : [s.n.], 2000 - Tekst. - Proefschrift Universiteit Utrecht

contact met andere mensen. Huisdieren zijn gespreksstof voor conversaties en kunnen dienen als katalysator in het ontstaan van nieuwe sociale netwerken.

Aanbeveling 27

De KNMvD een pilot laten uitvoeren in Den Helder naar de verschillende mogelijkheden voor sociale minima om hun huisdier te verzekeren. De uitkomsten van dit onderzoek in een separaat voorstel voorleggen aan de gemeenteraad ter afweging.

Vrijwilligerswerk en dierenwelzijn

In zijn algemeenheid kan vrijwilligerswerk een veelheid van functies vervullen: een participerende functie, een signalerende functie, een kwaliteitsbevorderende functie, een emanciperende functie, een sociale functie, een integrerende functie en een solidariteitsbevorderende functie.

Vrijwilligerswerk is van groot maatschappelijk belang en is daarnaast van grote betekenis voor de vrijwilligers zelf. Natuurlijk hebben vrijwilligersorganisaties hun eigen kracht en verantwoordelijkheid. Het belang van vrijwilligerswerk voor het goed functioneren van de samenleving, gevoegd bij het feit dat de groep vrijwilligers door allerlei maatschappelijke ontwikkelingen schaarser wordt en de druk op het vrijwilligerswerk vergroot, zijn voor de gemeente belangrijke beweegredenen vrijwilligersorganisaties blijvend te willen ondersteunen en goede randvoorwaarden voor het vrijwilligerswerk te willen bieden. Naast de nota Vrijwilligerswerkbeleid 2007-2011 (2006) heeft de gemeente in 2009 ook een gratis verzekering voor vrijwilligers in Den Helder afgesloten

Op het gebied van dierenwelzijn in Den Helder zijn vooral vrijwilligers actief. Bij de dierenambulance, dierenasiel 'Schuthok', Vrijwillig Landschapsbeheer, Vogelasiel en andere organisaties werken voornamelijk vrijwilligers, velen doen dat al jaren.

Tevens werken er bij de verschillende organisaties op het gebied van dierenwelzijn mensen in een re-integratie traject en andere sociale activeringsregelingen.

Aanbeveling 28

Vrijwillig werken betekent niet vrijblijvend werken. Basiskennis en/of aanvullende opleidingen zijn van belang voor het niveau van het dierenwelzijn. De gemeente Den Helder voert per 2011 € 3.000,- op voor dit doel op de begroting.

Voorlichting en communicatie

Voorlichting en educatie vormen de basis voor het bevorderen van welzijn voor dieren. Wanneer men onwetend is kan er ook niet verantwoordelijk worden gehandeld. De gemeente wil voor communicatie en voorlichting een platform bieden voor instanties die informatie willen verstrekken. In het kader van de maatschappelijke stages worden leerlingen van het VWO gevraagd een website te ontwerpen en bij te houden voor de Ombudsman voor Dieren (zie hieronder). Hierop kunnen de organisaties die zich bezighouden met dierenwelzijn, informatie plaatsen die zij graag beschikbaar willen stellen aan de inwoners van Den Helder en andere bezoekers van deze website. Het uitgangspunt is om dierenwelzijn op de website breed in te (laten) vullen met interessante informatie. Organisaties op het gebied van dierenwelzijn krijgen de mogelijkheid om vier keer per jaar artikelen in een speciale papieren dierenuitgave te publiceren om de inwoners van Den Helder van informatie te voorzien. Een voorstel is om dit vòòr het zomerseizoen in elk geval één keer te doen, om iedereen te informeren over de mogelijkheden van entingen op vakantie, wat te doen met huisdier tijdens vakantie, eventuele ziektes en paspoorten en allerlei andere relevante informatie.

Dierenwelzijnseducatie heeft (nog) geen vaste plaats binnen de gemeente. Mogelijkheden hiervoor liggen bijvoorbeeld bij de scholen, de bibliotheek, De Helderse Vallei en de kinderboerderij. Allerlei organisaties en verenigingen hebben ideeën over natuur- en milieu en dierenwelzijnseducatie. Maar ook kunnen verenigingen en organisaties zelf bijdragen aan educatie op scholen. Echter welke ideeën zijn uitvoerbaar? En welke plannen sluiten het beste aan bij de gemeente Den Helder?

Wie kunnen er beter gehoor geven aan de wensen op dit gebied dan de inwoners en belangenorganisaties uit de gemeente zelf. De gemeente faciliteert in de ruimte en stelt ieder jaar een budget beschikbaar om in te richten voor dierenwelzijnseducatie en initiatieven. In eerste instantie is de doelgroep basisscholen, daar wordt het begin gemaakt.

Ombudsman voor dieren Den Helder

Bij overlast van huis- of hobbydieren, of van in het wild levende dieren, in de woonomgeving kan onenigheid optreden tussen bewoners. Ook kunnen bewoners zorg hebben om dieren zonder dat er sprake is van een conflictsituatie. Niet altijd is duidelijk welke persoon of instantie moet worden aangesproken bij een bepaalde problematiek en of de problemen ernstig zijn.

Daar waar er sprake is van een conflict gaat het vaak om de eigenaar/verantwoordelijke en een ander partij die overlast ervaart. Meestal betreft het situaties die te licht zijn voor formeel optreden van politie of justitie maar waar bemiddeling toch op zijn plaats is om escalatie te voorkomen.

De dieren in kwestie hebben geen stem in deze situatie. De gemeente Den Helder wil dat dieren een stem krijgen in de vorm van een werkgroep dierenwelzijn als een Ombudsman voor dieren met daarin ter zake kundige vrijwilligers. Ter zake kundig op het gebied van dierenwelzijn, mensenwelzijn en ter zake kundig in conflictbemiddeling.

Het is van belang dat de werkgroep alleen uit bewoners van de stad bestaat. Zij kennen vaak de problemen die spelen en kunnen in een mens-tot-mens situatie optreden en steun bieden aan alle partijen. Veelal werken eigen gevonden oplossingen beter dan opgelegde beslissingen. De gemeente heeft als bestuursorgaan alleen wet- en regelgeving tot haar beschikking om op te treden bij conflicten.

De gemeente kan wel een ondersteunende en voorwaarde scheppende rol vervullen voor deze Ombudsman voor dieren. Zo kunnen op voorspraak van de Ombudsman bij voorbeeld (tijdelijk) vergunningen worden afgegeven of juist geweigerd. Te denken valt dan aan een verlenging van verkeersmaatregelen bij de paddentrek of het uitstellen van een kapvergunning wanneer er een vogelpaar buiten het broedseizoen toch aan het broeden is. Bij ernstige conflicten, waar sprake is van geweld, psychiatrische problematiek, slepende vetes, lopende rechtsprocedures of grove dierenmishandeling is het niet raadzaam de Ombudsman voor dieren in te schakelen. Dit soort omstandigheden vraagt om ingrijpen van politie, Dierenbescherming of hulpverleningsinstanties.

Wel verwacht de gemeente van de Ombudsman dat diens werkwijze is gericht op het

- *herstellen en bevorderen van onderlinge communicatie

- *bevorderen van wederzijds respect en gezamenlijke belangen

- *toewerken naar oplossingen die voor alle partijen aanvaardbaar zijn

- *in alle vertrouwelijkheid werken met de partijen, ook in afspraken

Bij deze aanpak staat uiteraard het welzijn van het dier centraal.

Aanbeveling 29

De gemeente Den Helder vraagt het dierenasiel, het vogelasiel en de dierenambulance zitting te nemen in de werkgroep dierenwelzijn: de Ombudsman voor dieren

Aanbeveling 30

Ruimte en budget faciliteren voor deze werkgroep dierenwelzijn: Ombudsman voor Dieren om verenigingen en organisaties uit te nodigen die enthousiast zijn over dierenwelzijn en dierenwelzijnseducatie en hiervoor ideeën hebben en kunnen uitwerken. Elk jaar dient er voor dit doel structureel € 6.000 euro vrij te worden gemaakt.

Aanbeveling 31

De gemeente Den Helder stelt kaders op waarbinnen de werkgroep Ombudsman voor dieren haar werkzaamheden uitvoert met betrekking tot bemiddeling en ondersteuning in situaties waar formeel ambtelijk optreden niet aan de orde is.

Aanbeveling 32

De gemeente Den Helder verzorgt een basisopleiding conflicthantering en bemiddeling voor de vrijwilligers van Ombudsman voor dieren.

Communicatieparagraaf

Binnen de gemeente en de gemeentelijke organisatie dient iedereen op de hoogte te zijn van de nota dierenwelzijn. Alle organisaties die zich bezig houden met dierenwelzijn wordt gevraagd hun mening te geven over de conceptnota Dierenwelzijn en de nota wordt hen toegestuurd. De conceptnota wordt op de gemeentelijke website geplaatst tegelijk met een persbericht.

Tijdpad

18 december 2009	verzending conceptnota naar externe partijen
week 1 2010	informatiebijeenkomst externen
week 2 2010	besluitvorming nota door College
8 februari 2010	Commissie SB
15 februari 2010	Vaststellen nota door de raad

Financiële paragraaf

Voorlopige begroting 2010 en voorgestelde begroting 2011

Kosten opvang zwerfdieren (dierenambulance, medische kosten)	€ 7.522,-
Subsidie asiels: Stichting Dierentehuis Den Helder e.o.	€115.414,-
Vogelasiel	€ 2.000,-
Subsidie wijkteams	€ 669,-
Ongediertebestrijding	€ 5.681,-
Deskundigheidsbevordering vrijwilligers	€ 3.000,-
Dierenwelzijnseducatie, diverse posten (niet op begroting 2010)	€ 6.000,-
Totaal	€139.286,-

Aanbeveling 33

Voor 2011 € 139.286,- opvoeren op de gemeentebegroting voor dierenwelzijn

Wettelijk kader

In dit hoofdstuk wordt een opsomming gegeven (van Europees niveau tot lokaal niveau) van de relevante wettelijke kaders en regelingen. De voor dierenwelzijn belangrijkste wet, de Gezondheids- en welzijnswet voor dieren (GWWD) wordt in dit hoofdstuk toegelicht en is er aandacht voor handhaving van de wet.

Europese regelgeving

- Natuurbeschermingswet 1998
- Vogelrichtlijn
- Habitatrichtlijn
- Natura 2000
- Flora en Faunawet 2002

De Natuurbeschermingswet 1998 vormt de basis voor gebiedsgerichte natuurbeschermingsmaatregelen, onder meer ter uitvoering van Europese verplichtingen. De Natuurbeschermingswet 1998 maakt het mogelijk om natuurgebieden te beschermen door deze aan te wijzen als 'beschermde natuurmonument' of als 'speciale beschermingszone' onder de Vogel- en/of habitatrichtlijn. De Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn zijn richtlijnen van de Europese Unie waarin aangegeven wordt welke soorten en natuurgebieden (habitats) beschermd moeten worden door de lidstaten.

De gebieden die vallen onder de beide richtlijnen moeten uitgroeien tot een Europees netwerk van natuurgebieden. Dit netwerk wordt Natura 2000 genoemd. In (de directe omgeving van) Den Helder gaat het om de volgende gebieden. In 2009 zijn de gebieden Waddenzee en Noordzeekustzone definitief aangewezen door het ministerie van LNV. Het gebied Duinen Den Helder - Callantsoog is in ontwerp aangewezen en wordt naar verwachting in het najaar van 2009 ook definitief aangewezen.

Naast een gebiedsbescherming bestaat er tevens een bescherming op soortniveau, namelijk de Flora- en faunawet. De Flora- en faunawet is op 1 april 2002 in werking getreden. Deze wet regelt de bescherming van planten- en diersoorten. In de Flora- en faunawet zijn EU-richtlijnen voor de bescherming van soorten opgenomen (Habitatrichtlijn, Vogelrichtlijn) en het internationale CITES-verdrag voor de handel in bedreigde diersoorten.

De doelstelling van de wet is de bescherming en het behoud van in het wild levende planten- en diersoorten. Het uitgangspunt van de wet is 'Nee, tenzij'. Dit betekent dat activiteiten met een schadelijk effect op beschermde soorten in principe verboden zijn. Van het verbod op schadelijke handelingen ('nee') kan onder voorwaarden ('tenzij') worden afgeweken. Daarnaast stelt de wet dat ook dieren die geen direct nut opleveren voor de mens van onvervangbare waarde zijn (erkenning van de intrinsieke waarde).

De Flora- en faunawet bundelt de bepalingen die voorheen in verschillende wetten waren opgenomen: de Vogelwet 1936; Jachtwet; Natuurbeschermingswet (hoofdstuk V: soortenbescherming); Nuttige Dierenwet 1914; Wet bedreigde uitheemse dier- en plantensoorten.

Nationale wet- en regelgeving

De ministerraad heeft op voorstel van minister Verburg van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) op 12 oktober 2007 ingestemd met de **Nota Dierenwelzijn**, de **Nationale Agenda Diergezondheid** en het **wetsvoorstel Dieren**, het zogenoemde 'drieluik' dieren. De inzet is te komen tot verdere verbetering van het dierenwelzijn en diergezondheid. Handhaving van bestaande regels wordt de komende jaren geïntensiveerd.

De mens bepaalt in hoge mate het leven van dieren. Daarom is de samenleving verantwoordelijk voor gezondheid en welzijn van dieren. Het gaat hier niet alleen om landbouwhuisdieren maar bijvoorbeeld ook om vissen, gezelschapsdieren en circusedieren. Het kabinet vindt dat de houder (boer en burger) primair verantwoordelijk is voor zijn dier. Maar ook het koopgedrag van de burgers als consument is, bewust of onbewust, bepalend voor het welzijn van (productie)dieren. Daarom moeten de primaire sector, ketenpartijen, detailhandel, maatschappelijke organisaties en de overheid met elkaar samenwerken om consumenten in staat te stellen bewust te kiezen. Daarnaast is het garanderen van een basisniveau de taak van de overheid.

De huidige coalitie wil de komende jaren aandacht schenken aan dierenwelzijn. Wat de Raad van State betreft, kan het recht op dierenwelzijn worden opgenomen in de grondwet. Dat blijkt uit een advies van de Raad van 6 maart 2007 naar aanleiding van een initiatiefwetsvoorstel. In het regeerakkoord van februari 2007 is de volgende paragraaf opgenomen over dierenwelzijn:

- 1. De inzet is te komen tot een verdere verbetering van het dierenwelzijn. Nog dit jaar zal een nieuwe Nota Dierenwelzijn worden uitgebracht, waarin het dierenwelzijnsbeleid wordt uitgewerkt.*
- 2. Met kracht zal worden gestreefd naar aanscherping van wettelijke eisen in Europees verband.*
- 3. Grote nadruk zal liggen op het stimuleren van innovaties en investeringen in diervriendelijke houderijsystemen en van de consumentenvraag naar diervriendelijke en duurzame producten. Investerings in diervriendelijke houderijsystemen die verder gaan dan de wettelijke eisen zullen worden ondersteund.*
- 4. De strafmaat voor dierenmishandelaars zal worden verhoogd en aan hen zal een verbod op het houden van dieren worden opgelegd. De handhaving van bestaande regelgeving voor dierenbescherming en dierenwelzijn zal de komende jaren worden geïntensiveerd.*

De volgende nationale wetten zijn van belang voor dierenwelzijn:

• **Wet Dieren**

Het doel van de wet is te komen tot een samenhangend stelsel van regels die als kenmerk hebben dat zij direct verband houden met het gehouden dier. Het gaat daarbij om regels ten aanzien van landbouwhuisdieren, gezelschapsdieren en overige gehouden dieren.

Het wetsvoorstel ziet, behoudens uitzondering niet op in het wild levende dieren.

• **Gezondheids- en welzijnswet voor dieren**

Deze kaderwet werd in 1992 aangenomen. Uitgangspunt van deze wet is dat je geen handelingen met dieren mag verrichten, tenzij in de wet staat dat het wel mag (dit wordt het 'nee, tenzij'- principe genoemd.) Dit in tegenstelling tot de vorige wetten, waarbij je bijna alles mocht doen, tenzij in de wet stond dat het niet mocht. De GWWD geldt voor alle dieren die door mensen gehouden worden, dus productiedieren, hobbydieren en gezelschapsdieren. Voor in het wild levende dieren geldt wel het verbod uit de GWWD om de dieren zonder redelijk doel pijn of letsel toe te brengen.

• Structuurschema Groene Ruimte (Wet op de Ruimtelijke Ordening)

De Wet op de Ruimtelijke Ordening regelt hoe ruimtelijke plannen (o.a. Structuurschema Groene Ruimte) in Nederland tot stand komen en gewijzigd worden. Eind februari 2006 heeft de Tweede Kamer ingestemd met het wetsvoorstel voor de nieuwe Wet ruimtelijke ordening (WRO.) Met de nieuwe wet krijgen Rijk, provincies en gemeenten meer bevoegdheden bij ontwikkeling en uitvoering. "Decentraal wat kan, centraal wat moet" luidt het nieuwe motto. De Eerste Kamer is akkoord gegaan met de nieuwe WRO. De nieuwe WRO is ingegaan op 1 juli 2008

• Ecologische Hoofd Structuur

De overheid ontwikkelt de natuur door natuurgebieden te vergroten en met elkaar te verbinden. Planten en dieren kunnen zich door de ontwikkeling van nieuwe natuurgebieden, vergroting van bestaande natuurgebieden en ontwikkeling van ecologische verbindingzones tussen de natuurgebieden op verschillende plaatsen in Nederland vestigen. Het totaal van natuurgebieden en verbindingen vormt de "Ecologische Hoofdstructuur" (EHS) van Nederland.

Dierbeleid in het kort

Rol dierenarts moet sterker

De positie van de dierenarts moet worden versterkt om zijn maatschappelijke rol beter in te kunnen vullen. Dat concludeerde de Raad voor Dierenaangelegenheden. Minister Verburg onderschrijft die conclusie en bestudeert de zienswijze van de raad om naar oplossingen te zoeken. Andere manieren van informatie verstrekken en een andere structuur van samenwerken en belonen zouden aan de oplossing bij kunnen dragen.

[Persbericht en rapport RDA | 11-06-2009](#)

Staat van het dier

In februari brengt minister Verburg de eerste aflevering uit van een jaarlijks rapport over de toestand van diergezondheid en dierwelzijn in ons land: De Staat van het Dier. De Animal Science Group (ASG) van de Wageningen UR doet het

onderzoek voor de rapportage, die gaat over landbouwhuisdieren, paarden, hobbydieren, kweekvis, huisdieren, circusdieren en dierentuindieren.

[Kamerbrief en rapport | 01-07-2009](#)

Strengere eisen voor welzijn circusdieren

Er komen strengere eisen aan verzorging, huisvesting en opleiding voor circussen met dieren. Een verbod voor uit het wild gehaalde circusdieren wordt onderzocht. Dat schreef minister Verburg aan de Tweede Kamer, op basis van twee onderzoeken in haar opdracht: een over de intrinsieke waarde van circusdieren en een over hun welzijn. De minister wil de nieuwe regels volgend jaar aan het parlement voorleggen om ze in 2011 te laten ingaan.

[Kamerbrief en rapporten | 27-07-2009](#)

Extra welzijns-eisen vleeskuikens

In oktober heeft de pluimvee-sector ingestemd met extra welzijns-eisen voor vlees-

kuikens. Door daaraan te voldoen mogen pluimveehouders 42 kg kuiken per vierkante meter houden; dat is de hoogste bezettingsgraad die de Europese Unie toestaat. Op dit moment is de bezettingsgraad nog 45 kg per vierkante meter. Met dit akkoord voldoet Nederland aan de Europese Vleeskuikenrichtlijn die op 30 juni 2010 ingaat.

[Persbericht, kamerbrief en convenant | 06-10-2009](#)

Nota Diergeneesmiddelen

In november heeft minister Verburg de nota Diergeneesmiddelen uitgebracht. In de nota wordt gestreefd naar een evenwicht tussen voldoende beschikbaarheid van de middelen aan de ene kant en terughoudend gebruik aan de andere kant. Het eerste om dierziekten adequaat te voorkomen en te behandelen, het tweede om de mogelijke risico's voor mens, dier en milieu te beperken.

[Persbericht en nota | 03-11-2009](#)

Uit: Nieuwsbrief Dierbeleid 3 december 2009

Provinciale wet- en regelgeving

Bevoegdheden o.b.v. **Flora- en faunawet**

Artikel 19 e.v.: de aanwijzing van een plaats als beschermde leefomgeving.

Artikel 29-30: erkenning van faunabeheereenheden en goedkeuring faunabeheerplannen.

Artikel 46, vijfde lid: sluiten van de jacht voor een bepaalde tijd.

Artikel 60-61: ontheffing verbod zoeken en rapen kievietseieren.

Artikel 65: provinciale vrijstellingsverordening t.b.v. bestrijding van landbouwschade.

Artikel 67: aanwijzing (categorieën) van personen die ingrijpen in populaties (beheer in opdracht).

Artikel 68: ontheffing verboden handelingen.

Bevoegdheden o.b.v. **Natuurbeschermingswet**

Artikel 16: vergunning handelingen in beschermd natuurmonument.

Artikel 19 a, b, c: instandhoudingsbeheer van richtlijngebieden.

Artikel 19 d e.v.: toetsing van plannen, projecten en andere handelingen.

Subsidieregelingen, waaronder:

Weidevogels

Particulieren, maar ook Agrarische NatuurVerenigingen (ANV's) en TerreinBeherende Organisaties (TBO's), komen in 2009 in aanmerking voor subsidie van activiteiten die ten goede komen aan het behoud van weidevogels in Noord-Holland. In totaal is hiervoor 1.74 miljoen Euro beschikbaar.

ILG soortenbescherming

Soortenbeleid richt zich op de instandhouding en verbetering van populaties van in hun voortbestaan bedreigde (wilde) dieren en planten. De subsidie voor soortenbescherming stimuleert terreineigenaren speciale inrichtingsmaatregelen voor deze soorten te treffen, waarvan natuurlijk ook andere soorten kunnen profiteren.

Agrarisch natuurbeheer en particulier natuurbeheer

Niet alleen natuurbeschermingsorganisaties en agrariërs, maar ook particuliere grondeigenaren komen in aanmerking voor subsidie voor natuurbeheer of natuurontwikkeling.

Bijvoorbeeld als het gebied wordt omgezet in nieuwe natuur of als bestaand natuurgebied wordt begrast, geplagd of er wordt een poel aangelegd. Voorwaarde is dat het terrein wordt opengesteld voor publiek.

Subsidiestelsel Natuur- & Landschapsbeheer vanaf 2010

Vanaf 1 januari 2010 vervangt het nieuwe Subsidiestelsel Natuur- & Landschapsbeheer (SNL) het Programma Beheer, dat de Subsidieregeling Natuurbeheer en de Subsidieregeling Agrarisch Natuurbeheer van de Provincie Noord-Holland omvatte.

Doel van het SNL is minder bureaucratie en meer mogelijkheden voor regionaal maatwerk.

Zo omvatten de natuurbeheerplannen voortaan alle natuur in de provincie, niet alleen agrarisch natuur (voorheen in gebiedsbeheersplan), nieuwe natuur (voorheen in natuurgebiedsplannen) of landschap (voorheen in de beheerplannen). Nieuw is ook dat de provincie, in plaats van het Rijk, bepaalt hoeveel subsidie jaarlijks beschikbaar is en per beheermaatregel kan worden aangevraagd.

Beheerders worden in het nieuwe stelsel afgerekend op het uitgevoerde beheer. Als blijkt dat hiermee niet de gewenste kwaliteit wordt bereikt kan dit reden zijn om het beheer(type) aan te passen. Meer informatie over het nieuwe subsidiestelsel is te vinden op de website

www.natuurbeheersubsidie.nl.

Gemeentelijke wet- en regelgeving

Uitvoering van de volgende nota's kan invloed hebben op dierenwelzijn:

- Nota Groen (2009)
- Bodembeheerplan en bodemkwaliteitsplan (2007)
- Nota Burgerparticipatie
- Nota vrijwilligerswerkbeleid Gemeente Den Helder 2007-2010
- Nota Toerisme en Recreatie (2009)

In de twee eerste nota's ligt de nadruk onder andere op flora, milieu, groene ruimte en ecologie. De nota dierenwelzijn is geen overkoepelende beleidsnota, maar vormt een aanvulling op deze beleidsplannen. Het bevorderen van dierenwelzijn zal met name één van de uitgangspunten moeten zijn bij het ontwikkelen van het groenbeleid en bodembeleid.

De Gezondheids- en welzijnswet voor dieren

Deze kaderwet, waaronder ook het Honden- en Kattenbesluit valt, is gericht op het individuele welzijn van dieren. Uitgangspunt van deze wet is dat je geen handelingen met dieren mag verrichten, tenzij in de wet staat dat het wel mag (dit wordt het 'nee, tenzij'-principe genoemd.)

De Gezondheids- en welzijnswet voor dieren (GWWD) gaat uit van de intrinsieke waarde van het dier. Dat houdt in dat dieren met respect behandeld moeten worden en dat dieren niet nodeloos in hun welzijn mogen worden benadeeld. De GWWD geldt voor alle dieren die door mensen gehouden worden, dus productiedieren, hobbydieren en gezelschapsdieren. Voor in het wild levende dieren geldt wel het verbod uit de GWWD om de dieren zonder redelijk doel pijn of letsel toe te brengen. Verder is de Flora- en faunawet op deze dieren van toepassing. In de algemene regels in de GWWD staat onder andere dat het verboden is:

- *bij een dier onnodig pijn of letsel te veroorzaken, of zijn gezondheid of welzijn aan te tasten. Zo is het bijvoorbeeld verboden koeien met een volle uier te vervoeren of een hond als trekdier in te zetten;*
- *een dier de nodige verzorging te onthouden;*
- *dieren van het ouderdier te scheiden voordat zij een bij wet vastgestelde leeftijd hebben bereikt;*
- *lichamelijke ingrepen bij dieren uit te voeren, tenzij dit bij wet of AMvB wordt toegestaan. Toegestaan zijn bijvoorbeeld sterilisatie en castratie en ingrepen waarvoor diergeneeskundige noodzaak bestaat;*
- *dieren als prijs, beloning of gift uit te reiken.*

Ook is iedereen verplicht een hulpbehoevend dier zorg te verlenen. Als je bijvoorbeeld een schaap op zijn rug in de wei ziet liggen of een gewonde vogel of huisdier ziet, word je niet geacht door te lopen maar dien je hulp te verlenen of een dierenambulance te bellen. Verder zijn er regels voor de huisvesting en het vervoer van een aantal diersoorten. En er worden eisen gesteld aan markten, tentoonstellingen en slachthuizen. Wat betreft slachthuizen stelt de wet voorwaarden aan bedwelming en aan de wijze waarop dieren mogen worden gedood, de situaties waarin en de personen door wie zij mogen worden gedood. Dit is van belang voor ritueel slachten. De wet staat ritueel slachten onder bepaalde voorwaarden toe.

In de GWWD staan ook regels voor de gezondheid van dieren. Het gaat hierbij om de volgende zaken:

- *het voorkomen en bestrijden van dierziekten;*
- *de wijze waarop dieren worden gehouden en hun huisvesting;*
- *het toevoegen van dieren aan bedrijven;*

- de hygiënische eisen;
- de voeding, drenking, verzorging en behandeling van dieren;
- het gebruik van sera, entstoffen, antibiotica en chemotherapeutische middelen;
- de bestrijding van insecten, ratten en andere organismen die gevaarlijk zijn voor de gezondheid;
- de bedrijfsbegeleiding door een dierenarts en de Stichting Gezondheidsdienst voor dieren.

Gemeentelijke bevoegdheden

Regelgeving en handhaving op het gebied van dierenwelzijn zijn in principe een zaak van het Rijk. Gemeenten zijn uitsluitend bevoegd aanvullende regelgeving vast te stellen om hinder en overlast voor de burger te voorkomen en te bestrijden, de volksgezondheid te bewaken en de openbare orde te handhaven.

Daarentegen hebben burgers, bedrijven en overheid allen een verantwoordelijkheid op het gebied van dierenwelzijn. De rol van de gemeente ligt vooral in de voorwaardenscheppende sfeer. De gemeente moet ervoor zorgen dat burgers de weg kunnen vinden op het gebied van dierenwelzijn (voorlichting) en dat ondersteunende organisaties goed kunnen functioneren (ondersteuning asiel, dierenambulance en andere dierenwelzijnsorganisaties.) Het algemeen gemeentelijk bestuurlijk kader hiervoor is onder meer de Algemene Plaatselijke Verordening (APV). Deze is vooral gericht op het handhaven van de openbare orde maar ook hierin zijn nu al bepalingen opgenomen die bescherming van dieren en mensen ten doel hebben. (APV Den Helder art.2.4.15 t/m 2.4.20.) Verder kan de gemeente ervoor zorgen dat beleidsvoornemens van de gemeente intern getoetst worden op hun dierenwelzijnsaspecten.

Medebewindstaken o.b.v. Gezondheids- en welzijnswet voor dieren

- Artikel 19, 21, 23, 26, 27: preventie en bestrijding van besmettelijke dierziekten door burgemeester.
- Artikel 74: maatregelen burgemeester m.b.t. agressieve dieren.

Medebewindstaken o.b.v. Burgerlijk wetboek

- Boek 5, artikel 8, lid 3: verplichting voor gemeenten een gevonden dier, waarvan aangifte is gedaan bij de gemeente, minimaal twee weken te bewaren en te verzorgen.

Autonome bevoegdheden

De autonome bevoegdheden van gemeenten vallen binnen een boven- en benedengrens:

- Bovengrens: gemeentelijke verordeningen moeten voldoen aan regelingen van hogere overheidsorganen.
- Benedengrens: gemeentelijke verordeningen mogen slechts het openbaar belang betreffen en niet het bijzondere belang van burgers.

In de Algemene plaatselijke verordening kan de gemeente bepalingen opnemen m.b.t.

1. overlastgevende dieren en
2. evenementen met dieren:

- *Weigering van evenementenvergunning is mogelijk op basis van: openbare orde, voorkomen of beperken van overlast, verkeersveiligheid, veiligheid personen of goederen, zedelijkheid of gezondheid*
- *Gemeenten moeten voldoen aan voorschriften vanuit de Gezondheids- en welzijnswet voor dieren: artikel 36 (lid 1), 37, 57, 61 (lid 1 en 2), 65, 81*

3. aanvullende APV-bepalingen rond dierenwelzijn

In de APV van Den Helder zijn artikelen 2.4.15 t/m 2.4.20. van belang voor dierenwelzijn.

Overige juridische bevoegdheden

- Bestemmingsplannen

- Kapvergunningen
- Verkeersmaatregelen

Het onderdeel van de wet dat voor het gemeentelijk beleid van belang is, is de opvang van zwervende huisdieren en van verlaten dieren. Daarnaast is er specifieke regelgeving voor het houden van dieren met agressief gedrag (muilkorfbesluit in de APV: art. 2.4.17.) Incidenteel kan preventie en bestrijding van besmettelijke dierziekten en een regeling voor wedstrijden met dieren aan de orde zijn. Tenslotte geldt de algemene zorgplicht voor dieren in nood (GWWD art. 36, lid 3.) Deze houdt in dat iedereen verplicht is om aan gewonde dieren en dieren in nood hulp te bieden als dat redelijkerwijs mogelijk en zinvol is. In de praktijk beperkt zich dat voor burgers meestal tot het bellen van de dierenambulance of het brengen van het dier naar een opvangcentrum. De verplichting tot het bieden van hulp wordt daarmee aan de opvangende instantie overgedragen.

Dierenparagraaf in rampenplan

De brandweer heeft de wettelijke taak om bij rampen en calamiteiten te zorgen voor het veiligstellen van mens en dier. De burgemeester heeft het bevel over de brandweer, tenzij de calamiteit uitgroeit tot een regionale of nationale ramp. In dat geval heeft de Commissaris van de Koningin of de minister van Binnenlandse Zaken het opperbevel. In het gemeentelijke rampenplan moet aandacht worden geschonken aan dieren in geval van een calamiteit, om de waarde van het dier en ook om menselijk leed te voorkomen. Het plan kan voorkomen dat mensen hun geliefde huisdier zelf gaan redden en daarmee in de problemen komen. Daarnaast kunnen ontsnapte dieren reddingsoperaties bemoeilijken. Punten die in het rampenplan geregeld kunnen worden zijn:

- Plaatsen waar dieren opgevangen kunnen worden. Dit kunnen de bestaande opvangadressen zijn, met uitwijkmogelijkheden naar opvangadressen in buurgemeenten.
- Personen en diensten die ingezet kunnen worden voor het vangen van dieren.
- Aanwezigheid van voldoende materiaal om dieren te vangen.
- Een systeem voor registratie van de opgevangen dieren

Aanbeveling 34

(Huis)dieren worden opgenomen in het gemeentelijke rampenplan met een eigen paragraaf

Wettelijk verplichte opvang van huisdieren

De opvang van zwervende huisdieren en de opvang van huisdieren die door hun eigenaar aan hun lot worden overgelaten is een gemeentelijke taak die al verankerd was in het Burgerlijk Wetboek (boek 5 artikel 8 lid 3.) Dit wetsartikel verplicht de vinder aangifte te doen van andermans verloren eigendom. Dit geldt ook voor het vinden van dieren waarvan kan worden aangenomen dat er een eigenaar is. Na de aangifte kan de vinder, met inachtneming van de welzijnswetgeving, het dier eventueel zelf in bewaring nemen en verzorgen. In alle andere gevallen is het in bewaring nemen en verzorgen van zwerfdieren een taak van de gemeente.

De gemeente Den Helder heeft deze taak uitbesteed aan dierenasiel 't Schuthok. Voor honden en katten die op kosten van de gemeente worden opgevangen is een wettelijke opvangtermijn van veertien dagen vastgesteld. In die tijd kan de rechtmatige eigenaar het dier terughalen. De Dierenbescherming heeft richtlijnen opgesteld voor de vergoeding voor verzorging en verplichte medische kosten. In principe betaalt de eigenaar voor de gemaakte kosten. In de praktijk komt het regelmatig voor dat kosten niet op de eigenaar te verhalen zijn. Een ander praktisch probleem ervaart 't Schuthok met de opvang van dieren die door de politie worden binnengebracht. Het gaat om huisdieren waarvan de eigenaar wordt opgepakt en in de gevangenis wordt gezet of om dieren waarvan de eigenaar (langdurig) wordt verpleegd. Om redenen van privacy wordt aan 't Schuthok niet verteld hoelang deze dieren opvang nodig hebben.

Voor andere huisdieren, zoals knaagdieren, vogels, vissen en exotische dieren, zijn er geen

richtlijnen voor opvangtermijn en onkostenvergoeding. Voor de opvang van sommige ontsnapte of losgelaten exotische dieren (reptielen, apen, papegaaien) bestaan gespecialiseerde opvangcentra elders in Nederland. Weggelopen huisdieren kunnen opgespoord worden via www.amivedi.nl

Handhaving GWWD

De handhaving van de naleving van de GWWD wordt uitgevoerd door de inspecteurs van de Landelijke Inspectie Dienst (LID), de Landelijke Dierenbescherming en de Algemene Inspectie Dienst van het ministerie van LNV (AID). Zij zijn als Buitengewoon Opsporingsambtenaar bevoegd om een proces verbaal op te maken en om dieren in beslag te nemen. Bovendien zijn zij door het ministerie van LNV aangewezen als toezichthoudend ambtenaar. De LID werkt samen met de Inspectiedienst Gezelschapsdieren (IDG), de inspecteurs van de plaatselijke afdeling van de dierenbescherming en met de politie. De IDG is een landelijke inspectiedienst die in stand wordt gehouden door de Sophia-Vereeniging en de Bond tot Bescherming van Honden. In ieder provincie is een inspecteur werkzaam met opsporings- en controlebevoegdheid.

Het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) had bij het opstellen van de GWWD het voornemen om een lijst samen te stellen van dieren die door mensen mogen worden gehouden. Het houden van dieren die niet op deze lijst voorkomen, zou dan niet of onder bepaalde voorwaarden worden toegestaan. Tot nu toe is deze lijst niet definitief vastgesteld en wordt nog gewerkt met de voorlopige positieflijst.⁷

Identificatie en registratie

Het Rijk stelt Algemene Maatregelen van Bestuur op als de praktijk vraagt om een nadere uitwerking. Een voorbeeld daarvan is het Honden- en Kattenbesluit 1999 waarin het bedrijfsmatig houden van honden en katten wordt gereguleerd.

Het Honden- en Kattenbesluit kent een algemene identificatie- en registratieplicht bij verkoop van katten en honden. Voorzien was dat deze identificaties aan een centrale databank moeten worden doorgegeven. Voor deze verplichting geldt sinds maart 2004 een vrijstelling.

Zolang er geen nieuwe regeling is kunnen dierenopvangcentra en dierenwinkels zelf bepalen hoe zij de identificatie en registratie uitvoeren.

Het Rijk verleent vergunningen voor het bedrijfsmatig benutten van dieren. Het is bijvoorbeeld verplicht om bij het ministerie van LNV registratie aan te vragen om een asiel of een dierenwinkel te kunnen beginnen. Bij de registratie gelden de eisen uit het Honden- en Kattenbesluit met betrekking tot inrichting, bedrijfsvoering en deskundigheid.

Bijtincidenten

Bijtincidenten in de openbare ruimte maken weliswaar slechts één derde uit van het totale aantal bijtincidenten, ze dragen wel in belangrijke mate bij aan een gevoel van onveiligheid van de burger. De overheid heeft een wetgeving ingesteld om de orde te handhaven en het gevoel van veiligheid bij de burger te bevorderen. Hierbij wordt gericht op de combinatie van hond en eigenaar.

Een bijtincident kan allereerst strafrechtelijk afgehandeld worden in het geval van ernstige bijtincidenten. De sancties bestaan uit geldboetes en gevangenisstraf. In artikel 425 van het Wetboek van Strafrecht wordt aangegeven dat strafbaar is:

'Hij die een dier op een mens aanhitst of een onder zijn hoede staand dier, wanneer het een mens aanvalt, niet terughoudt' en 'hij die geen voldoende zorg draagt voor het onschadelijk houden van een onder zijn hoede staand gevaarlijk dier'.

Honden die een mens hebben gebeten, kunnen in beslag worden genomen en door een gedragsdeskundige onderzocht. Als ze 'bijtgevaarlijk' zijn worden ze gedood. Wanneer ze dat niet zijn, worden ze teruggegeven aan de eigenaar.

⁷ Positieflijsten: Advies aan de Minister van LNV door de Raad voor de Dieraangelegenheden, 2006.

Daarnaast is er ook een mogelijkheid om bestuursrechtelijk op te treden. Gemeenten hebben in een Algemene Plaatselijke Verordening (APV) regels vastgelegd met betrekking tot het houden van honden in de openbare ruimte. Hondeneigenaren die zich niet aan deze regels houden, kunnen rekenen op een boete of dwangsom.

In uitzonderlijke gevallen kan de burgemeester een hond gevaarlijk verklaren en de eigenaar beperkingen opleggen zoals een muilkorf- en/of aanlijngedod. Als deze zich hier niet aan houdt kan de burgemeester de hond in beslag laten nemen op grond van artikel 172 lid 3 van de Gemeentewet. Daarna kan hetzelfde traject worden doorlopen als bij de overtreding van artikel 425 Strafrecht.

Naast allereerst het belang voor de inwoners van Den Helder, hecht de gemeente ook aan de juiste procedures voor de hond bij de inbeslagname zoals onder andere de inbreng van de Hondenbrigade in plaats van politie. Deze procedures gelden voor zowel in beslagname als verzorging in opslag als eventuele euthanasie.

Aanbeveling 35

Bij in beslagname van honden geeft de gemeente Den Helder de voorkeur aan de procedures en de methoden die door de Werkgroep Hulp In beslaggenomen Honden zijn ontwikkeld en waarbij de hond aan het Martin Gaus Adviescentrum wordt overgedragen ter beoordeling, ter verzorging en eventuele resocialisatie.

Destructie

In de GWWD (81g-i) staat onder meer dat kadavers verplicht moet worden aangeboden aan een verwerkingsbedrijf. Daarnaast regelt deze wet dat kadavers na voorbereiding bij een destructiebedrijf dienen te worden vernietigd. Vervolgens staan in de wet richtlijnen voor de ophaaltarieven, het melden en het aanbieden van kadavers. Met ingang van 1 mei 2003 is nieuwe Europese destructiewetgeving van kracht. In de nieuwe EU-verordening (EG 1774/2002) is bepaald dat destructiemateriaal als categorie 1-materiaal, als categorie 2-materiaal, of als categorie 3-materiaal moeten worden beschouwd. Tot 1 mei werd in de destructiewetgeving destructiemateriaal als Laag Risico Materiaal (LRM) of als gespecificeerd hoog Risico Materiaal (SRM) gekwalificeerd.

Voor de uitvoering van deze wet heeft de gemeente Den Helder een regeling met de Dierenambulance en met dierenasiel 't Schuthok en destructiebedrijf Rendac

Literatuur

Aanbevelingen gemeentelijk dierenwelzijnsbeleid. Dierenbescherming, 2008

Ascione, F.R., Weber, C.V. Thompson, T.M., Heath, J., Maruyama, M., & Hayashi, K (2007). *Battered pets and domestic violence: Animal abuse reported by women experiencing intimate violence and by non-abused women.* *Violence Against Women*, 13: 354-373

Enders-Slegers, M.J., & Janssen, M. (2009). *Cirkel van geweld. Verbanden tussen dierenmishandeling en huiselijk geweld.* Amsterdam: Stichting DierZijn.

Enders-Slegers, M.J. *Een leven lang goed gezelschap : empirisch onderzoek naar de betekenis van gezelschapsdieren voor de kwaliteit van leven van ouderen.* [S.l.] : [s.n.], 2000 Proefschrift Universiteit Utrecht

Keulartz, F.W.J. en J.A.A. Swart *De intrinsieke waarde van dieren in performance praktijken.* Wageningen, 2009

Nota Beleid en aanpak van schade of overlast door dieren in de openbare ruimte. Gemeente Amsterdam

Nota's Dierenwelzijn van de gemeenten: Castricum, Heemskerk, Heerhugowaard, Schiedam en stadsdeel Westerpark (Amsterdam)

Plak, Sophie. *Oplossingsrichtingen voor de problematiek rondom veterinaire zorg voor huisdieren van eigenaren met een bijstandsuitkering.* Utrecht, 2008

Rijk, Hans de. *Kinderboerderijen en Dierenwelzijn.* PPT, 2009.

Schuilstallen in het buitengebied. (2009) Brochure van Dierenbescherming, Nederlandse Vereniging van Hobbydierhouders, Landelijk Kennisnetwerk Levende Have

Websites

<http://www.licg.nl/>

<http://www.szh.nl/>

<http://www.zorgdier.nl/>

<http://www.dierenbescherming.nl/>

<http://www.alphagedragstherapeuten.nl/>

<http://www.hondenopvoeding.nl/>

<http://www.stkinderboerderijen.nl/>

<http://hobbydierhouder.nl>

<http://www.vissenbescherming.nl/>

<http://www.hondenbescherming.nl/>

<http://www.sectorraadpaarden.nl/>

<http://www.rda.nl/>

<http://www.knmvd.nl/>

<http://www.sociaalhondenvaardigheidbewijs.nl/>

<http://www.hulpinbeslaggenomenhonden.nl/>

Aanbevelingen in de conceptnota Dierenwelzijn Den Helder 2009

Aanbeveling 1

Een klein deel van de losloopgebieden bevindt zich naast een drukke doorgaande weg. Deze losloopgebieden worden ingetrokken om gevaarlijke verkeerssituaties te vermijden. Er zal naar vervangende locaties in een verkeersluwe omgeving worden gezocht.

Aanbeveling 2

Bevorderen van actieve voorlichting over de consequenties van de aanschaf van een hond en het volgen van gedragscursussen in verband met de veiligheid op straat en vooral om een goede baas- hond verhouding te bevorderen.

Aanbeveling 3

Bij herhaald probleemgedrag van de hond moet de baas met hem verplicht een Sociaal Honden Vaardigheidsbewijs halen. Deze verplichting in de APV opnemen.

Aanbeveling 4

De jaarlijkse sterilisatie van katten met korting handhaven en zo mogelijk uitbreiden.

Aanbeveling 5

Verplicht chippen van katten (NB – chippen van honden wordt in 2011 landelijk verplicht).

Aanbeveling 6

De jaarlijkse kortingsactie voor huiskatten vergezeld laten gaan van een zwerfkattenvangactie in februari. De katten worden geneutraliseerd en weer losgelaten.

Aanbeveling 7

De gemeente Den Helder pleit voor meer samenwerking van het Schuthok met andere erkende dierenasielen om het herplaatsen van asioldieren te bevorderen en om de te plaatsen dieren op de landelijke website www.dierenasiels.com met foto aan te bieden.

Aanbeveling 8

Het chippen en registreren van katten verplicht stellen via de APV Deze verplichting kan wellicht worden ondersteund met een subsidie of kortingsacties in samenwerking met de lokale dierenartsen.

Aanbeveling 9

(Laten) uitzoeken of nadere regelgeving ten aanzien van verwaarlozing en of mishandeling van dieren mogelijk op te nemen is in de Algemene Plaatselijke Verordening.

Aanbeveling 10

De gemeente een actievere rol laten spelen door burgers te attenderen op het meldpunt van de Dierenbescherming. De medewerkers van de gemeente en de politie attent maken op dierenmishandeling en –verwaarlozing. In noodgevallen moet de politie goed inzetbaar zijn. Op de website van de gemeente specifiek aandacht aan het meldnummer besteden.

Aanbeveling 11

Binnen de gemeente Den Helder Dierenwelzijn tot vast beleid maken. Geadviseerd wordt om naast een wethouder ook een contactambtenaar voor alle zaken die met dierenwelzijn samenhangen aan te wijzen.

Aanbeveling 12

Door middel van voorlichting de paardenhouders en maneges wijzen op de uitgangspunten van de Dierenbescherming en SRP en deze nota Dierenwelzijn.

Aanbeveling 13

in het kader van de nieuwe wet Ruimtelijke Ordening inventariseren welke mogelijkheden er zijn om meer schuilstallen te realiseren en zo mogelijk een schuilstallenbeleid ontwikkelen.

Aanbeveling 14

Standaard schuilstallen laten ontwerpen door een beeldend kunstenaar al of niet in samenwerking met een technisch ontwerper om een unieke, bij het landschap van Den Helder passende schuilstal te realiseren. Eventueel als examenwerkstuk aanbieden aan een (design)akademie.

Aanbeveling 15

In het kader van de ontwikkeling van de Duinzoom, van Den Helder tot Petten, in samenspraak met de buurgemeentes en de natuurorganisaties ruiterspaden en ruiterroutes in de duinen aanleggen dan wel de verouderde paden vernieuwen.

Aanbeveling 16

Een onderzoek (laten doen) c.q. rapport (laten) schrijven voor het in aanmerking komen van Kinderboerderij Mariëndal voor het SBKN keurmerk "Goed voor elkaar".

Aanbeveling 17

In contact treden met de Stichting Zeldzame Huisdierrassen en lokale en regionale fokverenigingen om de mogelijkheid te onderzoeken de kinderboerderij van zeldzame dan wel oorspronkelijke huisdierrassen te voorzien voor recreatieve en educatieve doeleinden.

Aanbeveling 18

De hengelsportorganisaties geven voorlichting over het diervriendelijk omgaan met de vissen na de vangst

Aanbeveling 19

De hengelsportorganisaties attenderen het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier op de situatie van de oevers en de waterkwaliteit.

Aanbeveling 20

Zolang de landelijke wetgever nog geen gebruik heeft gemaakt van zijn bevoegdheid een AMvB te maken waarin regels worden gesteld voor het tonen van dieren, maakt de gemeente ter bescherming van dieren, een eigen regeling voor het tonen van dieren bij evenementen.

Aanbeveling 21

Of het mogelijk of wenselijk is op gemeentelijk niveau een verbod in te stellen tegen het gebruik van (wilde) dieren in circussen is op dit moment nog niet duidelijk. Geadviseerd wordt daarom om voor het moment enkel circussen met dieren toe te laten die kunnen aantonen dat ze zijn aangesloten bij de VNCO en hun dieren volgens de door hun opgestelde richtlijnen houden. Alert blijven op ontwikkelingen op dit gebied en eventueel, indien wenselijk en mogelijk, in de APV een aparte weigeringgrond formuleren m.b.t. het gebruik van (wilde) dieren ter vermaak met name in circussen.

Aanbeveling 22

De gemeente laat bestaande jachtrechten op aangekochte gronden aflopen en verlengt deze rechten niet meer. De gemeente laat zich actief op de hoogte brengen van de vergunningen die worden afgegeven door de provincie

Aanbeveling 23

Bij overlast van dieren en/of dierplagen wordt volgens het stappenplan van de GGD Amsterdam gewerkt. Er zal in gevallen van overlast of dierplagen tevens contact worden opgenomen met de Dierenbescherming en natuurbeschermingsorganisaties. Daar waar overlastplekken gemeentegrensoverschrijdend zijn, is een goede coördinatie met buurgemeentes nodig.

Aanbeveling 24

De gemeente Den Helder zal bij de vernieuwing van de omgevingsvergunningen een artikel in haar bomenverordening opnemen waarin staat dat het verboden is in het broedseizoen bomen te kappen.

Aanbeveling 25

Bij campagnes tegen zwerfvuil ook het voeren van in het wild levende dieren meenemen. Het voeren van in het wild levende dieren kan alleen gebeuren op aanwijzing van professionele natuurbeheerders zoals gebeurt in strenge winters. In andere gevallen moet er op gewezen worden dat het voeren van in het wild voorkomende dieren de gezondheid van deze dieren niet ten goede komt door onder andere het belemmeren van het natuurlijk foeragegedrag. Tevens werkt het achtergelaten voedsel toename van ongedierte in de hand.

Aanbeveling 26

Het onderzoeksrapport "Cirkel van Geweld" wordt onder de aandacht gebracht van het Veiligheidshuis Den Helder, Advies- en Steunpunt Huiselijk Geweld en de huisartsen. De

gemeente Den Helder volgt de verrichtingen van de Taskforce en past zo nodig richtlijnen en protocollen aan.

Aanbeveling 27

De KNMvD een pilot laten uitvoeren in Den Helder naar de verschillende mogelijkheden voor sociale minima om hun huisdier te verzekeren. De uitkomsten van dit onderzoek in een separaat voorstel voorleggen aan de gemeenteraad ter afweging.

Aanbeveling 28

Vrijwillig werken betekent niet vrijblijvend werken. Basiskennis en/of aanvullende opleidingen zijn van belang voor het niveau van het dierenwelzijn. De gemeente Den Helder voert per 2011 € 3.000,- op voor dit doel op de begroting.

Aanbeveling 29

De gemeente Den Helder vraagt het dierenasiel, het vogelasiel en de dierenambulance zitting te nemen in de werkgroep dierenwelzijn: de Ombudsman voor dieren

Aanbeveling 30

Ruimte en budget faciliteren voor deze werkgroep dierenwelzijn: Ombudsman voor Dieren om verenigingen en organisaties uit te nodigen die enthousiast zijn over dierenwelzijn en dierenwelzijnseducatie en hiervoor ideeën hebben en kunnen uitwerken. Elk jaar dient er voor dit doel structureel € 6.000 euro vrij te worden gemaakt.

Aanbeveling 31

De gemeente Den Helder stelt kaders op waarbinnen de werkgroep Ombudsman voor dieren haar werkzaamheden uitvoert met betrekking tot bemiddeling en ondersteuning in situaties waar formeel ambtelijk optreden niet aan de orde is.

Aanbeveling 32

De gemeente Den Helder verzorgt een basisopleiding conflicthantering en bemiddeling voor de vrijwilligers van Ombudsman voor dieren.

Aanbeveling 33

Voor 2011 € 139.286,- opvoeren op de gemeentebegroting voor dierenwelzijn

Aanbeveling 34

(Huis)dieren worden opgenomen in het gemeentelijke rampenplan met een eigen paragraaf

Aanbeveling 35

Bij in beslagnames van honden geeft de gemeente Den Helder de voorkeur aan de procedures en de methoden die door de Werkgroep Hulp In beslaggenomen Honden zijn ontwikkeld en waarbij de hond aan het Martin Gaus Adviescentrum wordt overgedragen ter beoordeling, ter verzorging en eventuele resocialisatie.